

DANISH JOURNAL OF NURSING

Sygeplejersken

BÅDE PSYKISK SYG OG MISBRUGER

Patienter med en dobbeltdiagnose – en psykisk lidelse og et misbrug – dukker i stigende grad op overalt i sundhedsvæsenet og oplever ikke at blive mødt med forståelse. Erfarne sygeplejersker og fagfolk advarer om, at systemet nærmest er designet til at svigte denne gruppe. Men løsningsmodellerne findes – med sygeplejersker i en nøglerolle.

TEMA OM **DOBBELTDIAGNOSER**

Værdifuld
viden
**HOLD
PÅ
SENIORERNE**

“
Jeg har så
**MANGE
DRØMME**

*Mød de
nyuddannede*

**RYBELSUS®: VERDENS FØRSTE OG ENESTE
GLP-1-ANALOG I TABLETFORM¹**

LAD DINE PATIENTER STÅ OP TIL EN NY MULIGHED

Til voksne med type 2-diabetes

Signifikant bedre HbA_{1c}-fald med Rybelsus® 14 mg sammenlignet med Jardiance®, Januvia® og Victoza®^{2-5*}

Gennemsnitlig vægtreduktion op til 4,3 kg^{3#}

Op til 7 af 10 patienter nåede HbA_{1c}-målet <53 mmol/mol^{6□}

GLP-1: Glukagonlignende peptid 1; **ETD:** Estimeret behandlingsforskel; **CI:** konfidensinterval

* Rybelsus® 14 mg viste i PIONEER 2 - 4 studierne signifikant større HbA_{1c}-reduktion end Jardiance® (empagliflozin), Januvia® (sitagliptin) og Victoza® (liraglutid) ved studierne afslutning uanset om behandlingen blev seponeret eller nødmedicin initieret²

I PIONEER 2 studiet medførte behandling med Rybelsus® 14 mg superior HbA_{1c}-reduktion sammenlignet med Jardiance® 25 mg, både efter 26 uger (primært endepunkt) (ETD -4 mmol/mol[§] (95% CI [-7 ; -3], p <0,001)) og ved studiets afslutning (52 uger) (ETD -4 mmol/mol[§] (95% CI [-6 ; -3], p <0,001)) uanset om behandlingen blev seponeret eller nødmedicin initieret²

I PIONEER 3 studiet medførte behandling med Rybelsus® 14 mg superior HbA_{1c}-reduktion sammenlignet med Januvia® 100 mg, både efter 26 uger (primært endepunkt) (ETD -6 mmol/mol[§] (95% CI [-7 til -4], p <0,001)) og ved studiets afslutning (78 uger) (ETD -4 mmol/mol[§] (95% CI [-7 til -3], p <0,001)) uanset om behandlingen blev seponeret eller nødmedicin initieret²

I en direkte sammenligning mellem Rybelsus® 14 mg og Victoza® 1,8 mg var forskellen i HbA_{1c}-reduktion ikke forskellig ved 26 uger (primært endepunkt) (ETD -1 mmol/mol[§] (95% CI [-3 ; 0], p = 0,0645). Ved studiets afslutning (52 uger) var HbA_{1c}-reduktionen med Rybelsus® 14 mg signifikant bedre end Victoza® 1,8 mg (ETD -3 mmol/mol[§] (95% CI [-5 ; -1], p = 0,0002³)

I PIONEER 4 studiet medførte behandling med Rybelsus® 14 mg et gennemsnitligt vægttab på 4,4 kg efter 26 uger (sekundært konfirmatoriske endepunkt) og 4,3 kg efter 52 uger sammenlignet med baseline uanset om behandlingen blev seponeret eller nødmedicin initieret

På tværs af PIONEER 1 - 5 og 7 - 8 studierne var de opnåede estimerede gennemsnitlige vægttab ved behandling med Rybelsus® 14 mg 3,1 - 4,4 kg efter 26 uger og 3,2 - 4,3 kg ved studierne afslutning sammenlignet med baseline (alle p <0,05)²

□ I PIONEER 1 opnåede 76,9% af patienterne HbA_{1c} <53 mmol/mol[§] med Rybelsus® 14 mg (OR vs placebo 8,36 (4,86 - 14,41), p <0,001)⁶

På tværs af PIONEER 1 - 5 og 7 - 8 studierne var de estimerede målopfyldelsesandele ved behandling med Rybelsus® 14 mg 55 - 77% efter 26 uger og 45 - 77% ved studierne afslutning²

§ Værdierne er omregnet fra % til mmol/mol

Produktinformation findes på side 6.

Novo Nordisk Denmark A/S
Ørestads Boulevard 108, 6 · 2300 København S
www.novonordisk.dk · Kundeservice tlf.: 80 200 240

RYBELSUS®
semaglutid tabletter

Giv nu psykiatrien et løft!

 Psykiatrien har været forsømt alt for længe. Det er der bred enighed om. Og konsekvenserne af det mærker brugerne, pårørende og medarbejderne desværre hver dag.

DSR har sammen med 44 organisationer lavet otte anbefalinger, der skal give det tiltrængte løft af psykiatrien. Det er historisk med så stor enighed og sammenhold. Det er vi stolte af at være en del af. Det skal vi bruge til at lægge pres på Folketinget.

En af anbefalingerne i PsykiatriLøftet gælder indsatserne til personer med dobbeltdiagnoser. Alt for mange får i psykiatrien beskeden: "Kom tilbage, når du er stoffri". Og fra misbrugskonsulenten i kommunen er beskeden: "Vi kan ikke behandle dig, før du er udredt". Det kan vi ikke være bekendt overfor nogle af de allermest sårbare grupper. Netop dobbeltdiagnoser er et tema i dette nummer af Sygeplejersken.

En anden anbefaling i PsykiatriLøftet peger på behovet for mere viden. Vi ved allerede i dag meget om, hvad der er den

bedste pleje og behandling – en viden, vi skal være bedre til at omsætte til handling. Men der er stadig brug for forskning i hvilken behandling, støtte, omsorg og ikke mindst hvilke rehabiliterende indsatser, der er virksomme.

Regeringen har allerede før valget bebudet en 10-årsplan for psykiatrien, og arbejdet er nu endelig skudt i gang. Fagligt Selskab for Psykiatriske Sygeplejersker sidder med i flere arbejdsgrupper. Politikerne skal denne gang vise vilje og modet til reelle forandringer til gavn for den sindslidende og dennes pårørende.

Det er på høje tid, at vi giver psykiatrien et løft!

Læs mere i temaet på side 20

*Dorthe Boe Danbjørg,
næstformand*

I AUGUST HAR DANSK SYGEPLEJERÅD VÆRET I MEDIERNE MED BL.A. DISSE EMNER

/ritzau/

"Mange af vores medlemmer går rundt med tunge senfølger efter den smitte, de har været ramt af. Det er vigtigt, at der bliver lagt en national plan for at udrede og hjælpe dem, der oplever senfølger."

GRETE CHRISTENSEN,
formand for Dansk Sygeplejeråd

Berlingske

"Man bliver nødt til at lave nogle justeringer. 42, 43, 44 år er mange år på arbejdsmarkedet. Jeg så gerne, at de tal kom længere ned. Det handler ikke om nedslidning, men om dem, der er godt og grundigt trætte og ikke orker at stå op om morgenen mere."

GRETE CHRISTENSEN,
formand for Dansk Sygeplejeråd

DR

"Undersøgelsen overrasker desværre ikke, men den bekræfter det billede, vi kender: Der er for travlt."

DORTHE BOE DANBJØRG,
næstformand i Dansk Sygeplejeråd (om unge sygeplejerskers tvivl på, om de er i faget om fem år.)

Ansvh. chefredaktør
MORTEN JAKOBSEN
mja@dsr.dk
Telefon: 4695 4110

Redaktionschef
JAKOB LUNDSTEEN
jlu@dsr.dk
Telefon: 4695 4180

Redaktionssekretær
LOTTE HAVEMANN
lha@dsr.dk
Telefon: 4695 4179

Redaktionssekretær
HENRIK BOESEN
hbo@dsr.dk
Telefon: 4695 4189

Fagredaktør
JETTE BAGH
jba@dsr.dk
Telefon: 4695 4187

Art Director
MATHIAS N JUSTESEN
mnj@dsr.dk
Telefon: 4695 4280

Journalist
CHRISTINA SOMMER
cso@dsr.dk
Telefon: 4695 4264

Journalist
ANNE WITTHØFFT
awi@dsr.dk
Telefon: 4695 4108

Journalist
KRISTINE JUL ANDERSEN
kja@dsr.dk
Telefon: 4695 4278

Journalist
MARIA KLIT
mkl@dsr.dk
Telefon: 4695 4210

Grafiker
MARIA FRIMANN STORM
mfs@dsr.dk
Telefon: 4695 4281

Art Director
SASJA HERMANSEN
sh@dsr.dk
Telefon: 4695 4117

Næste nummer af Sygeplejersken udsendes
28. september - 2. oktober 2020

Hvis Sygeplejersken udebliver
Log ind på dsr.dk → Menu → Sygeplejersken → Kontakt
→ Har du ikke modtaget Sygeplejersken?
Udfyld og send blanketten, og bladet bliver eftersendt.

Distribueret oplag
Perioden 2018-19 77.393 ekstp.
Medlem af Danske Medier

Årsabonnement
(pr. januar 2020) 900,00 kr. + moms

Løssalg
70,00 kr. + moms.
Kontakt Media-Partners på
abonnement@media-partners.dk

Ændring af medlemsoplysninger
Kontakt Medlemsregisteret, Telefon: 3315 1555,
medlemsregisteret@dsr.dk

Tryk: Stibo

Annoncer: Media-Partners, Det Gl. Mejeri, Alhøjvej 2,
Stilling, 8660 Skanderborg, Telefon: 2967 1436

Stillingsannoncer: stillinger@media-partners.dk
Tekstsideannoncer: annoncer@media-partners.dk

Manuskriptvejledning, udgivelsesplan m.m.:
www.dsr.dk → Menu → Sygeplejersken → Om Sygeplejersken

Ophavsret: Enhver anvendelse af hele eller dele af artikler, fotos og illustrationer fra Sygeplejersken, såvel papirudgaven som den elektroniske udgave, er kun tilladt med skriftligt samtykke fra redaktionen eller forfatteren/fotografen/illustratoren jf. lov om ophavsret.

Ansvar: Dansk Sygeplejeråd har intet ansvar for produkter og ydelser, som omtales i Sygeplejerskens annoncer eller indstik. Redaktionen påtager sig intet ansvar for materialer, der indsendes uopfordret. Holdninger, der tilkendegives i artikler og andre indlæg, udtrykker ikke nødvendigvis Dansk Sygeplejeråds synspunkter.

Forsideillustration: Mathias N Justesen

Udgiver: Dansk Sygeplejeråd, Sankt Annæ Plads 30,
1250 København K, telefon: 3315 1555, redaktionen@dsr.dk,
www.sygeplejersken.dk ISSN 0106-8350

Fagforening med
fag og overenskomst

TRYK
5041 0004

INDHOLD

TEMA

DESIGNET TIL AT SVIGTE PATIENTEN

Antallet af borgere, der både har et misbrug og en psykisk lidelse, stiger. Trods den kedelige udvikling kan kommunerne og regionerne ikke blive enige om hvilken sektor, der skal behandle patienter med en dobbeltdiagnose. Et system designet til at svigte, siger fagfolk. Men de gode løsninger findes – ofte med sygeplejersker i centrale roller.

20

SIDE

**22 SYSTEMET ER DESIGNET TIL AT SVIGTE
MENSKER MED DOBBELTDIAGNOSE**

**24 STIGENDE ANTAL UNGE MED
DOBBELTDIAGNOSE**

26 MØDET: EN KÆRLIG KOORDINATOR

**28 MODELLEN: "HEMELIGHEDEN ER ET
KÆMPE KOORDINATIONSARBEJDE"**

**30 METODEN: "HER SER DE MIG
SOM FINN"**

PSYKIATRI

”MINE KOMPETENCER RÆSEDE I VEJRET”

Kirsten Kallestrup fik en faglig optur, da hun gennemførte specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje. Og de kompetencer er efterspurgt i psykiatrien, fordi specialuddannelsen giver en helt ny forståelse af mennesker med psykiske lidelser.

SIDE .....

42

”

Jeg husker at blive kigget i øjnene, hvor-
efter jeg blev
efterladt
uden svar.

Sygeplejestuderende **KIRA VANESSA VESTERGAARD-LAU** fortæller om en enkelt hændelse, som fik betydning for hendes praktiktid.

SIDE 60

”SYGEPLEJERSKE UNDER CORONA” VINDER BORDING-PRISEN

Fagbladet Sygeplejersken og kommunikationsteamet i Dansk Sygeplejeråd har vundet Anders Bordings Idépris for portrætserien ”Sygeplejerske under corona”. Prisen er dermed også en hyldest til alle de sygeplejersker, der stod frem med deres beretninger.

SIDE 56

Skiftedag

I DE HJEMLØSES VERDEN

Berit Jeppesen har sin daglige gang på gaden, i herberger og på natcaféer, hvor hun hjælper hjemløse borgere med at lindre og behandle deres psykiatriske tilstande.

SIDE 66

Når det stigende antal senior-sygeplejersker går på pension, tager de kompetencer og stabilitet med sig. Mange er villige til at blive længere på arbejdsmarkedet, men det kræver gode vilkår.

SIDE 50

”DER ER UFATTELIG MANGE VEJE AT GÅ”

Mød en stribe nyuddannede sygeplejersker, og læs om deres drømme, ønsker og karriereplaner.

SIDE 38

HØRT!

PÅ TIDE AT REVOLUTIONERE ÆLDREPLEJEN

Lektor i sygepleje **Bente Martinsen** mener, at uddannelse, kortere afstand fra personale til leder, bedre supervision og et ændret samfundssyn på alderdom kan forbedre plejesektoren.

SIDE .....

19

Sygeplejersker med **senfølger** bliver ikke ladet i stikken

Tekst **HELLE LINDBERG** · Foto **PRIVAT**

Sygeplejerske Lykke Thing, som blev smittet med Covid-19 på sit arbejde, er via Infektionsmedicinsk Ambulatorium på Regionshospitalet Herning blevet henvist til en MOCA-test, så hun kan blive udredt for de kognitive problemer, hun oplever som senfølger.

Flere sygeplejersker oplever senfølger efter coronasmitte, og et studie har vist, at hele 12 pct. af de hospitalsansatte på Hospitalsenheden Vest har antistoffer i blodet. Ifølge Dansk Sygeplejeråds kredsformand Anja Laursen skal konkrete initiativer nu sørge for, at der bliver taget hånd om problemet.

Når Lykke Thing møder ind på arbejde, er det normalt på Hjerter Sengeafsnittet, hun har sin gang. Som så mange andre sygeplejersker måtte hun dog i foråret lynhurtigt omstille sig til nye rutiner og arbejdsgange, da der i al hast blev oprettet et særligt afsnit til Covid-19-patienter på Regionshospitalet Herning.

Lykke Thing nåede at få tre vagter på Covid-afsnittet i slutningen af marts. Kort efter udviklede hun symptomer og blev testet positiv – en diagnose, der ikke blot førte til 46 dages isolation, men som også har givet hende adskillige senfølger at slås med.

”Jeg har fået et ildebefindende på arbejdet, hvor jeg blev voldsomt svimmel og skidt tilpas. Efterfølgende gik jeg nærmest rundt og følte mig fuld i 14 dage, fordi jeg ikke kunne blive klar i hovedet. Jeg har haft madlede. Jeg har muskelsmerter og stikkende fornemmelser i hænderne. Jeg har kognitive udfordringer med f.eks. at stove, regne og huske,” siger hun.

Lykke Thing fortæller, at senfølgerne er opstået på trods af et relativt mildt sygdomsforløb. Hun har meldt sine følger som en arbejdsskade og har efterfølgende fået dem anerkendt som en arbejdsulykke.

Kreds i tæt dialog med regionen

Lykke Thing er langt fra den eneste sygeplejerske, som er blevet smittet. Et studie blandt 18.000 ansatte i Region Midtjylland viser, at 3,4 pct. af de ansatte har antistoffer mod coronavirus i blodet.

På Hospitalsenheden Vest drejer det sig imidlertid om 12 pct. af de ansatte, med akutafdelingen som topscorer med hele 30 pct.

Det er ingen entydige forklaringer på, hvad det relativt høje smitteantal blandt de hospitalsansatte i Herning og Holstebro skyldes. Dels peges der på et højt lokalt smittetryk som en mulig forklaring, dels erkender Region Midtjylland i en pressemeddelelse, at usikkerhed om brug af værnemidler kan have haft betydning for smittespredningen.

Uanset årsagen er det dog yderst vigtigt, at der bliver etableret procedurer for, hvordan hospitalerne i regionen fremover håndterer de sygeplejersker, der oplever senfølger. Det siger kredsformand i Dansk Sygeplejeråds Kreds Midt Anja Laursen.

”Sygeplejerskerne skal ikke gå på arbejde og efterfølgende risikere, at de kommer til at stå i en situation, hvor de ikke får den rette udredning. Derfor presser vi på for, at der bliver taget ordentligt hånd om dem. Vi er i tæt dialog med regionen, og der er i øjeblikket nogle helt konkrete initiativer i gang – bl.a. er man i regionen ved at udarbejde en egentlig handleplan for, hvordan senfølger skal håndteres,” siger hun.

For Lykke Thing gør det en positiv forskel, at hendes problemer bliver hørt og set:

”I starten troede jeg jo bare, det foregik i mit eget hoved, så det har været godt for mig at få anerkendt, at der rent faktisk er mange, der som mig oplever problemer.”

COVID 19

182 Covid-19-arbejds-skadesager anerkendt

Ud af 1.040 anmeldelser er 182 blevet anerkendt som arbejdsskader relateret til Covid-19. Et mørketal lurder dog i horisonten.

Tekst **LOTTE DAHLMANN**

Sagsbehandlingen af arbejdsskader anmeldt som følge af Covid-19 skrider fremad. Ifølge den seneste opgørelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) er der pr. 24. august afgjort 338 sager ud af 1.040 anmeldte og oprettede arbejdsskader relateret til Covid-19.

Ud af disse er 182 sager blevet anerkendt som en arbejdsskade. Alle sagerne drejer sig om medarbejdere, som er blevet smittet med Covid-19 i forbindelse med deres arbejde.

Dermed følger sagsbehandlingen den linje, som beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard udstak i foråret i

en pressemeddelelse: ”Det er vigtigt, at det er krystalklart, at man kan få anerkendt coronavirus som en arbejdsskade, hvis sygdommen skyldes arbejdet”.

Mørketal

Forude forestår stadig et stort arbejde med at få afsagt afgørelser i rigtig mange flere sager. Dertil kommer den mængde af sager, der løbende er anmeldt af arbejdsgivere, som endnu ikke er oversendt til AES fra forsikringselskaberne – og sager fra de praktiserende læger, som anmelder via et tredje system, EES.

Dansk Sygeplejeråd vil derfor fortsat holde et vågent øje med udviklingen og sagsbehandlingen. Og alle, som har anmeldt Covid-19 som en arbejdsskade, opfordres til at være i tæt kontakt med deres lokale arbejdsmiljørepræsentant, tillidsrepræsentant eller kredsen for at sikre, at deres sag bliver ordentligt belyst.

Anerkendelsen af arbejdsskaden udløser ikke øjeblikkelig erstatning, men er en garanti for, at man kan søge om erstatning, hvis man oplever, at senfølgerne bliver permanente. De første erstatnings-sager ventes først, når de første sager er omkring et år gamle.

2.500

Så mange medarbejdere inden for plejeområdet forventer Esbjerg Kommune frem til 2020 at sende på et kursusforløb, der skal sikre værdighed i ældreplejen. Formand for kommunens Sundheds- og Omsorgsudvalg, Olfert Krogh (DF), fortæller til JydskeVestkysten, at kursusforløbet er arrangeret i samarbejde med UC Syd og Social- og Sundhedsskolen i Esbjerg, og at der i øvrigt ikke er nogen direkte kobling til sommerens meget omtalte sag om svigt på et aarhusiansk plejehjem.

Polio udryddet

Verdenssundhedsorganisationen WHO erklærer, at den smitsomme sygdom polio nu er udryddet i Afrika, skriver

Ritzau. Det seneste tilfælde af polio på det afrikanske kontinent blev fundet for fire år siden i det nordøstlige Nigeria.

Udryddelsen af polio i Afrika markerer en milepæl for et mangeårigt arbejde for at udrydde den smitsomme sygdom på verdensplan. Den nye erklæring betyder dog ikke, at Afrika er helt fri for polio, skriver nyhedsbureauet Reuters. For en muteret form af sygdommen er blevet fundet flere forskellige steder på det afrikanske kontinent.

(jlu)

Sygeplejen sætter historiske spor

Ny bog beskriver den danske sygeplejes historiske udvikling fra diakonisser til professionsbachelor.

Tiden mellem to skelsættende tidspunkter i beretningen om den danske sygepleje beskrives i en ny bog: Fra grundlæggelsen af den faglærte sygepleje i 1863 i form af diakonisserne og frem til år 2001, hvor sygeplejerskeuddannelsen fik status af professionsbachelor.

Forfatter til den 504 sider lange bog "Kald og Profession - Sygeplejens historie 1863-2001" er Gunilla Svensmark, som er konsulent på Dansk Sygeplejehistorisk Museum i

Kolding, og hun har tidligere skrevet flere sygeplejehistoriske publikationer.

Denne gang har hun udvalgt de begivenheder, der har sat spor i nutiden, og hun har valgt at se på sygeplejens historie som en del af den store historie. Sygeplejehistorien udgør nemlig også en del af kvindehistorien, af sundhedsvæsenets og velfærdssamfundets historie og af Danmarks- og verdenshistorien.

(sbk/hbo)

Medlemmer af Dansk Sygeplejeråd og SLS får 25 pct. rabat på bogen her: [Dsr.dk](#) > [Menu](#) > [Medlemskab](#) > [Medlemsfordele og tilbud](#) > [Tilbud og rabatter](#) > [Rabat på bøger](#)

Kultur

Film, musik og samtaler

For femte år i træk ruller Cinemateket i København den røde løber ud til filmfestivalen "Don't Fear the Weird", der skal fremme åbenhed om psykisk sygdom. I samarbejde med PsykInfo (Region Hovedstadens Psykiatri) og foreningen Outsideren omdanner Cinemateket i dagene 22.-24. september Asta Bar til lounge med gratis talks og kaffe samt bobler, livemusik og kunsttalks.

Cinemateket viser en række film. Nogle vil blive ledsaget af ekspertintroduktioner og debatter. I år har festivalen bl.a. fokus på både de positive og negative dimensioner af isolation - i coronaens skygge, men også i lyset af den hektiske hverdag, der herskede før. Emner som stigmatisering af psykisk syge og sorghåndtering vil også komme i spil. Som noget nyt kan man i år opleve dele af festivalen i Aalborg, Næstved og Kolding.

"Don't Fear the Weird" skydes officielt i gang i Cinemateket den 22. september. Find det fulde program på www.cinemateket.dk eller læs mere på Facebook-siden "Don't Fear the Weird".

Anja Hansen overvejede som nyansat sygeplejerske at videreudanne sig, så hun kunne undslippe en presset arbejdsdag med for få kolleger. En deltidssygemelding pga. dårlige knæ blev hendes redning, bl.a. fordi hun fik en periode med færre timer.

Arbejdsvilkår skræmmer studerende og slider på de nyuddannede

Hver fjerde nyuddannede sygeplejerske og næsten lige så mange sygeplejestuderende tvivler på, at de arbejder som sygeplejerske om fem år. Mere fokus på arbejdsvilkår og jobstart, siger DSR.

Tekst **MAI BRANDI LUDVIGSEN** · Foto **CLAUS BECH**

Hårde arbejdsvilkår slider på og bekymrer nyuddannede og sygeplejestuderende. Mere end hver fjerde nyuddannede sygeplejerske tvivler på, at de arbejder som sygeplejerske om fem år. Det viser et endnu ikke offentliggjort forskningsprojekt fra VIA University College med 2.200 nyuddannede sygeplejersker og sygeplejestuderende på 6. og 7. semester.

”Vores resultater viser, at knap 20 pct. af de studerende og 28 pct. af de nyuddannede sygeplejersker tvivler på, om de arbejder som sygeplejerske om fem år, og det er da stærkt bekymrende tal. Undersøgelsen tyder på, at problemets omfang stiger i takt med de nyuddannedes erfaring. Dvs., at jo længere tid de har været i jobbet som sygeplejerske, jo højere er andelen, som tvivler på, at de arbejder som sygeplejerske om fem år,” siger Vibeke Røn Noer, lektor og forskningsleder, VIA University College.

”Undersøgelsen viser også, at ca. en tredjedel af de nyuddannede sygeplejer-

sker har skiftet job inden for de første tre år. Den primære årsag er for meget arbejde under et for højt tidspres på deres forrige arbejdsplads,” siger hun.

Virkeligheden rammer hårdt

Anja Hansen er en af de sygeplejersker, som har oplevet den svære overgang fra studerende til nyuddannet sygeplejerske. Hun blev færdig for to år siden og havde ikke klaret at gå det igennem en gang til.

”Jeg havde intet liv ved siden af. Jeg havde ikke engang overskud til at købe ind og lave aftensmad.”

Problemet er ifølge Anja Hansen, at normeringen ikke passer til, at patienterne er så dårlige, som de er.

Brug for handling

I Dansk Sygeplejeråd kalder næstformand Dorthe Boe Danbjørg, tallene fra undersøgelsen alarmerende:

”Det er godt, at vi er kommet i gang med at uddanne flere sygeplejersker, men det bliver som at fylde et bund-

Det viser undersøgelsen

- 80 pct. af de studerende er bekymrede for, om der vil være nok tid til at lære dem op.
- Næsten 60 pct. er bekymrede for, hvordan kommende kolleger vil tage imod dem.
- 40 pct. har overvejet at droppe ud af uddannelsen. Heraf angiver halvdelen udsigten til dårlige arbejdsvilkår efter endt uddannelse som en årsag.
- Godt 20 pct. af de studerende er usikre på, om de ønsker at arbejde som sygeplejerske om fem år.
- 28 pct. af de nyuddannede er usikre på, om de ønsker at arbejde som sygeplejerske om fem år.

Kilde: VIA University College.

løst kar, hvis vi ikke også retter fokus mod de færdiguddannede. Vi skal bl.a. blive bedre til gode introforløb og mentorordninger. Tallene sætter en stor fed streg under, at der skal gøres noget nu.”

Enige om dobbeltdiagnoser

Kommuner og regioner er enige om at ændre på ansvarsfordelingen for borgere med både psykiatrisk diagnose og misbrug. Men så stopper enigheden også.

Tekst **NANA TOFT**

Kom tilbage, når du er clean, lyder det i psykiatrien. Bliv udredt først, lyder det fra det kommunale misbrugscenter.

Alt for mange mennesker med både misbrug og psykisk sygdom – såkaldt dobbeltdiagnose – farer vild mellem den kommunale misbrugsbehandling og den regionale psykiatri. Alt imens antallet af dobbeltdiagnosticerede patienter stiger, især blandt unge.

Så langt er man enige i både kommuner og regioner, der begge har skrevet under på regeringens økonomiaftale 2021 med formuleringen om, at der er behov for at “kigge på en ændret ansvarsfordeling mellem regioner og kommuner”.

Men hvor Danske Regioner ønsker at overtage ansvaret for hele dobbeltdiagnoseområdet, ønsker kommunerne kun at give de allersværeste tilfælde fra sig og peger i stedet på at styrke det tværsektorielle samarbejde.

Hvor ligger opgaven bedst?

Sophie Hæstorp Andersen (S), formand for Danske Regioners psykiatri- og socialudvalg, peger på, at der er brug for et samlet tilbud, og at det er regionerne, der har den nødvendige psykiatri- og sundhedsfaglige ekspertise.

“Kommunerne vil ofte være for små til

at kunne levere den sundhedsfaglig tyngde i behandlingen, og samtidig vil de få svært ved at udvikle et nyt, samlet tilbud tilstrækkeligt,” konstaterer Sophie Hæstorp Andersen.

Formand for KL's socialudvalg, Thomas Adelskov (S), mener omvendt, at kommunerne kan levere en mere koordineret indsats, da mange borgere med to diagnoser ofte har flere kommunale indsatser kørende på samme tid.

“En overflytning af opgaverne til regionerne er langt fra nogen garanti for, at det bliver bedre. Tværtimod,” lyder det fra Thomas Adelskov.

Forhandlingerne om regeringens 10-årsplan for psykiatrien, hvor dobbeltdiagnoser er inkluderet, er nu begyndt. Regeringen forventer, at et første udkast er klar kort efter nytår.

Læs tema side 20.

DOBBELTDIAGNOSE

I Danmark er ansvaret delt: Psykiatrien har ansvar for psykiske lidelser. Kommunerne varetager rusmiddelbehandlingen.

STORBRIANNIEN

Hunde skal sniffe sokker med coronavirus

Hundes lugtesans kan ikke bare spore narko, men også forskellige typer kræft. Men kan hunde også opsnuse coronavirus? Det skal et større forsøg på 11 hospitaler i Storbritannien undersøge med hjælp fra sundhedspersonalet, skriver Nursing Standard. Joanne Walsh, der er ledende forskningssygeplejerske på Kettering General Hospital, forklarer, at personalet efter en Covid-19-test bliver bedt om at bruge specielle nytonsokker i 12 timer og en maske i tre timer. Sokker og masker bliver derefter sammen med testresultaterne sendt til forskerholdet for at se, om hundene kan skelne mellem coronaviruspositive og -negative, når de snuser til sokker og masker.

Tidlig specialisering til studerende

Talentprogram for sygeplejestuderende skal øge rekrutteringen og styrke sygeplejen for ældre.

120 sygeplejestuderende på Københavns Professionshøjskole får fra efteråret 2021 mulighed for at følge et toårigt forløb svarende til et halvt års fuldtidsstudie (30 ECTS-point) ud over grunduddannelsen. Forløbet skal understøtte det øgede behov for sygeplejersker med særlig viden inden for pleje af ældre, medicinske patienter i den primære sektor som følge af, at et stigende antal ældre bliver diagnosticeret med kroniske

sygdomme som f.eks. kronisk obstruktiv lungesyndrom (KOL) og type 2-diabetes. Forløbet forventes at bidrage til at øge rekrutteringen til sygeplejefprofessionen.

Det er Novo Nordisk Fonden, som i syv år vil skyde 44,4 mio. kr. i talentprogrammet, som hedder Copenhagen Honours College i Sygepleje.

(hbo)

Høj selvmordsrisiko blandt indsatte

Efterlyser mere forebyggelse

Risikoen for at dø ved selvmord er voldsomt meget højere for indsatte i fængsler, end den er for resten af befolkningen, viser ny forskning. Der mangler ressourcer til forebyggelse, siger fængselssygeplejerske.

Tekst **ANDREAS RASMUSSEN**

Indsatte i danske fængsler er markant overrepræsenteret blandt de mennesker, der dør ved selvmord. Det viser et nyt forskningsprojekt, der har kortlagt selvmord i de nordiske fængsler over en 16-årig periode. Selvom antallet af selvmord er faldet både inden for og uden for tremmerne, så er tallet for indsatte stadig mange gange højere end for resten af befolkningen.

Undersøgelsen viser, at mens der i Danmark årligt er ca. 10 selvmord pr. 100.000 personer, svarer tallet for fængslerne til 135 selvmord pr. 100.000 indsatte. Danmark ligger næsthøjest blandt de nordiske lande.

“Vi ved, at der er en sammenhæng mellem psykisk sårbarhed og kriminel adfærd, men hvad kommer først? Psykisk sygdom kan lede til kriminalitet, men kan det at blive fængslet lede til psykisk mistrivsel? Man er udsat for voldsomme livsforandringer og stigmatisering, der kan lede til depressiv sindstilstand

og tanker om, at livet ikke er værd at leve,” fortæller Britt Morthorst, som er en af forskerne bag undersøgelsen, tidligere sygeplejerske og nu postdoc i Dansk Forskningsinstitut for Selvmordsforebyggelse.

For lidt kontakt til sundhedspersonale

Når en person bliver indsat i et arresthus, har vedkommende som noget af det første en indsættelsessamtale med en fængselsbetjent og senere med en sygeplejerske, der bl.a. screener for psykiske problemer, og om personen er selvmordstruet.

En af dem, der laver de samtaler, er Emil Christiansen. Han er sygeplejerske og tillidsrepræsentant for sundhedspersonalet i fængsler og arresthuse i København.

I Vestre Fængsel er det først og fremmest fængselsbetjentene, der har den daglige kontakt med de indsatte. Sundhedspersonalet ser kun de indsatte, hvis der er en konkret grund.

“Det sker nogle gange, at en betjent ringer og siger, at en indsat er ked af det, og så taler vi med den indsatte. Men vi har ikke supervision og den slags, og det kunne godt bruges en gang i mellem.”

Mangler tid og uddannelse

Emil Christiansen vurderer, at hovedparten af fængselsbetjentene ikke har tid nok til at snakke med de indsatte og opdage adfærdændringer eller andre symptomer på selvmordstanker. Hvis antallet af selvmord skal bringes ned, handler det derfor om, at personalet har bedre tid, siger han.

Emil Christiansen efterlyser også, at betjente og sygeplejersker klædes bedre på:

“Der er brug for mere uddannelse af personale i selvmord og selvmordsforebyggelse. Begge faggrupper ville have gavn af det. Hvis man gav sundhedsfagligt personale uddannelse, så de kunne klæde betjentene på.”

DSR: Gør op med underfinansiering af sundhedssektoren

Dansk Sygeplejeråd forstår ikke, hvorfor regeringens "krigskasse" tilsyneladende ikke indeholder ekstra midler til at sikre arbejdsmiljø og løn til de medarbejdere, der er forudsætningen.

Tekst **LOTTE DAHLMANN**

Finansloven for 2021 burde markere startskuddet til et opgør med flere års underfinansiering af sundhedssektoren. Men det ser der ikke ud til at være lagt op til.

Regeringen har lovet at dække den demografiske udvikling, og det har den leveret på de seneste to år. Men den dækker ikke stigende udgifter til medicin, nye behandlinger – eller fagligt for-svarlige normeringer.

“Konsekvensen så vi i foråret: Coronakrisen viste, at Danmark ikke har et sundhedsvæsen, der både kan fungere som daglig hjælp til syge borgere – og løse en pandemi samtidig,” siger Grete Christensen, formand i Dansk Sygeplejeråd.

“Det er svært at se i finanslovsforslaget for 2021, hvordan styr-

kelse af styrelser og ministerier skal løse den underkapacitet, der eksisterer derude, og som i sidste ende er der, hvor der skal ages i en sundhedskrise,” konkluderer hun.

Dansk Sygeplejeråd mener, at regeringen og Folketinget står overfor en alvorlig udfordring på den korte og den lange bane: Der er brug for at tilføre midler til at sikre arbejdsmiljøet og lønnen til de medarbejdere, der er forudsætningen for, at man fortsat kan have tillid til sundhedsvæsenet.

“Det er vores sundhedsvæsen, patientsikkerheden og borgernes adgang til velfærd, som er på spil. En runde corona mere – så får vi problemer. Fleksibiliteten var nødløsningen i foråret, men den går ikke flere gange,” spår Grete Christensen.

De første frontfigurer i SSN fotograferet hjemme hos den danske formand Henny Tscherning i 1920 (siddende t.v.). Ved siden af hende sidder den finske formands stedfortræder Sonja Koreneff. Stående fra venstre Bergljot Larsson og Bertha Wellin, hhv. norsk og svensk formand.

Fælles nordisk stemme i 100 år

I 1920 blev Sygeplejerskernes Samarbejde i Norden (SSN) dannet. Det skete med tre krav:

- Tre års uddannelse
- Forkortelse af sygeplejerskernes arbejdsdag
- Forbedring af lønnen

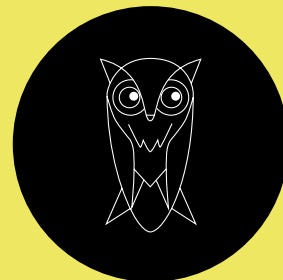
Hvordan det er gået med opfyldelsen af kravene står at læse i et hæfte, som er udgivet på de seks nordiske sprog – dansk, norsk, svensk, finsk, islandsk og færøsk – i anledning af 100-års jubilæet. Desuden beretter sygeplejersker

fra hvert af de seks medlemslande om aktuelle nationale arbejdsforhold inden for sygeplejen.

(hbo)

Hæftet kan læses i sin danske udgave på dsr.dk > Menu > Om DSR > Samarbejds partnere > Læs mere om internationale samarbejdspartnere

Dansk Sygeplejehistorisk Museum planlægger en særudstilling om SSN. Se nærmere på museets hjemmeside dsr.dk/dsh efter den 8. september.

35 indstillinger til Athena Prisen

På dsr.dk/athena kan du nu se, hvilke sygeplejefaglige indsatser, der er indstillet til Dansk Sygeplejeråds og Bauta Forsikrings nye faglige pris, Athena Prisen. Prisen er opkaldt efter Florence Nightingales ugle, som hed Athena, og ugle er samtidig et symbol for klogskab.

Der er kommet 35 indstillinger. Prisen gives til to sygeplejefaglige projekter, der hver belønnes med 50.000 kroner til udvikling af indsatsen på arbejdspladsen.

En faglig bedømmelseskomité nominerer fem udvalgte indsatser, og derefter bliver der kåret to vindere, som offentliggøres, når prisen uddeles på arbejdspladserne den 25. november.

Læs om prisen på dsr.dk/athena

Fag& Forskning

Mere nyt fra Fag&Forskning
Du kan finde flere nyheder på dsr.dk/fagogforskning. Tjek os løbende på mobilen, eller få en daglig nyhedsopdatering direkte i din mailboks.

Dø hjemme med værdighed

At kunne dø hjemme er et stort ønske for mange mennesker, når livets afslutning nærmer sig. Og skal døden opleves som værdig for både den døende og de pårørende, kan en veltilrettelagt palliativ behandling være det, der gør den positive forskel. Den palliative behandling i hjemmet skal forbedres i tide, for det kræver indsigt i og viden om processen, der er forskellig fra den ene døende til

den anden afhængig af personlighed, og om døden skyldes kræft, lungesygdom, hjerte-kar-problemer eller andet.

(hbo)

Læs Trialogen om palliativ behandling i hjemmet i Fag&Forskning 3/2020, som udsendes med dette nummer af Sygeplejersken.

Grete Christensen genopstiller

Dansk Sygeplejeråds formand Grete Christensen har meddelt, at hun gerne tager fire år mere som formand. Udmeldingen er fremsat i anledning af, at der til efteråret jf. vedtægterne skal vælges formand for Dansk Sygeplejeråd.

Om det kommer til en egentlig valghandling afhænger dog af, om der er andre kandidater, som stiller op. Der er frist indtil 30. september til at melde sig som kandidat.

Alle medlemmer af Dansk Sygeplejeråds kongres kan stille op til formandsvalget.

Formanden for Dansk Sygeplejeråd bliver valgt af de medlemmer, som senest den 1. oktober står registreret med et aktivt medlemskab. Dette inkluderer seniormedlemskab, SLS-medlemskab og alle typer aktivt medlemskab på nedsat kontingent. Medlemmer med passivt medlemskab har ikke stemmeret.

(hbo)

Har DSR din korrekte mailadresse?

- Valget af formand bliver afviklet elektronisk. Derfor er det vigtigt, at dine medlemsoplysninger er opdaterede.
- Valgmaterialet bliver sendt til den mailadresse, du har registreret i medlemsystemet senest den 1. oktober.
- Hvis vi ikke har en mailadresse, eller hvis den mailadresse, der står registreret på medlemsprofilen, er ugyldig, sender vi et brev med adgang til afstemning i forbindelse med et evt. formandsvalg. Men da posten ofte er længe undervejs, er det med fare for, at brevet når for sent frem.
- Opdatering af din mailadresse og oplysninger om dit arbejdssted mv. kan ske under punktet medlemsprofil på www.dsr.dk/medlemskab/selvbetjening

NYE FERIEREGLER

hvad betyder det for dig?

De nye ferieregler trådte i kraft den 1. september 2020. Det betyder, at du optjener 2,08 feriedage om måneden, som du kan holde med det samme. Du får samme antal feriedage som tidligere.

De ændrede ferieregler får størst betydning for nyuddannede. De vil nemlig kunne holde ferie med løn allerede efter en måneds arbejde, hvor de med de tidligere regler kunne vente op til halvandet år. Grundprincippet i de nye ferieregler er, at man fremover optjener ferie, som man kan holde måneden efter.

Samtidighedsferie

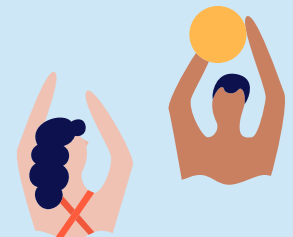
Med de nye ferieregler indføres der "samtidighedsferie" i modsætning til tidligere, hvor der var forskudt ferie.

Samtidighedsferie betyder, at:

- Du optjener ferie fra 1. september til 31. august og kan holde den, samtidig med at du optjener den.
- Hvor du tidligere kun havde 12 måneder til at afvikle din optjente ferie, så har du fra 1. september 2020 hele 16 måneder.

Læs mere om de nye ferieregler på dsr.dk > Løn og arbejdsvilkår > Din situation > Nye ferieregler...

Her kan du også se en video om reglerne produceret af KL, Danske Regioner og Forhandlingsfællesskabet.

SLS har fået nyt formandskab og forretningsudvalg. Her næstformand Laura Jensen (t.v.) og formand Julie Berg Jakobsen.

Erfarne SLS'ere valgt som nyt formandskab

Sygeplejestuderendes Lands sammenslutning (SLS) fik nyt formandskab, da mange af de aktive medlemmer endelig var samlet til årsmøde på Brandbjerg Højskole den 21.-23. august.

Tekst **MAYA BILLE** · Foto **SLS**

Ny formand for SLS bliver Julie Bjerg Jakobsen som efterfølger til Kamilla Futtrup, der har haft posten siden 2018.

”Jeg er så klar til at bruge endnu mere energi og tid for fremtidens sygeplejersker. Vi har været igennem meget under corona, og det er helt sikkert, at vi skal have ryddet op efter dårlige beslutninger, hvor vi blev klemt og glemt. Jeg vil arbejde for, at vi sygeplejestuderende stiller krav til vores undervisere og hinanden. Jeg vil kæmpe for uundværlig undervisning til fremtidens sygeplejersker – både på Professionshøjskolerne og i praktikken,” siger Julie Bjerg Jakobsen om sine planer for sit år

i spidsen for de sygeplejestuderende. Hun har netop afsluttet 6. semester på uddannelse i Odense og været aktiv i SLS i tre år – inklusive et år i forretningsudvalget.

Næstformandsposten gik til Laura Caroline Jensen, der netop har afsluttet 4. semester på sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk. Hun har været formand for den lokale SLS-bestyrelse og aktiv, siden hun startede på studiet. Hun afløser Sebastian Kongskov Larsen, som fortsætter med at være aktiv i SLS' forretningsudvalg sammen med Emma Kaptain, Kristina Dalum og Siw Jacobsen, der også blev valgt på årsmødet.

Ønsker du *ikke* at modtage DSR's kalender?

Du har nu mulighed for at fravælge Dansk Sygeplejeråds kalender, som hvert år bliver sendt til alle medlemmer.

Du skal blot skrive til dsr@dsr.dk og oplyse, at du ikke ønsker at modtage kalenderen. Husk at skrive dit navn og medlemsnummer i mailen. Du kan også ringe til os på telefon 3315 1555 # 2.

Frist for fravalg af kalenderen for 2021 er den 20. september.

Skulle du på et senere tidspunkt fortryde dit fravalg af kalenderen, kan du altid ændre det ved at kontakte os igen pr. mail eller telefonisk.

Find boksehandsken frem

Af **ANNE-LISE SALLING**, pensioneret sygeplejerske, professor, dr. med.

I denne coronatid bliver sygeplejersken anerkendt som en af hverdagens helte.

Min datter er sygeplejerske, så jeg kan følge med i, hvad det koster hende og hendes kollegaer at leve op til karantænetidens udfordringer. Allerede ved nedlukningen af samfundet blev ambulatoriernes sygeplejersker bedt om at stille sig til rådighed for sengeafdelinger, inkl. coronaafsnit og intensivafdelinger. Deres aftalte arbejdsplaner blev annulleret. Der blev lavet nye aftaler med dag-, aften- og nattevagter i både hverdage og weekender.

Administrationen gjorde en stor indsats for at medinddrage hele personalet. Sygeplejerskerne og de øvrige

grupper i sundhedsvæsenet gjorde en virkelig stor indsats for, at den nye situation skulle fungere for både dem selv og for patienterne. Derfor er det også meget velfortjent, at samfundet anerkender deres store uegennyttige arbejde.

Den respekt og popularitet, som sygeplejerskerne har fået gennem de forløbne måneder, bør synliggøres i kontante resultater i de kommende overenskomstforhandlinger. Det skal ske så snart som muligt. Lige pludselig er situationen normaliseret, og glemmer vi hverdagens helte.

Så Grete Christensen, find Kirsten Stallknechts boksehandske frem, allier

dig med dine næstformænd, din hovedbestyrelse og dit tillidsmandssystem og tag den nødvendige kamp. Kun derved kan sygeplejerskerne blive belønnet for deres indsats under coronakarantænen.

Sygeplejerskeuddannelsen er i dag en bacheloruddannelse med muligheder for at få en kandidatgrad i sygepleje ved landets universiteter. Sygeplejeforskningen blomstrer inden for klinikken, teknologien, uddannelsen og historien. Sygeplejen har udviklet sig til en meget kvalificeret profession med rod i både naturvidenskabelige og humanistiske værdier. Det er på høje tid, at sygeplejersken anerkendes for dette.

medela

Precious life,
progressive care

Sugeposer fra Medela

Ro i sindet – og på operationsstuen

- Bedre arbejdsmiljø på operationsstuen grundet støjsvag drift < 50 dB (A)
- Sikkerhedsklemmen forhindrer beholderen i at følge med op af holderen, når sugeposen skiftes
- Håndteres let af såvel højre som venstrehådede brugere grundet store posehåndtag
- Indbygget bakterie- og overløbsfilter samt forfilter, der tager hånd om diathermirøg
- 2 størrelser: 1,5 samt 2,5 liter. Farvekoder forhindrer forveksling.
- Dobbeltlag folie forebygger lugtgener
- Ved tilslutning af vakuum, suger sugeposen sig selv på plads

Vil du vide mere så besøg vores hjemmeside:
www.medela.dk/vaeskeopsamling

Medela University

KAN BØRN MED DIABETES HAVE SVÆRT VED AT HOLDE STYR PÅ, HVAD, HVOR MEGET OG HVORNÅR DE VIL SPISE?

Nu er Fiasp® også godkendt til behandling af unge og børn med diabetes fra 1 år og opefter.¹

Fleksibilitet i en aktiv hverdag

Sammenlignet med NovoRapid® absorberes Fiasp® 2 x hurtigere i kredsløbet.^{1-3#}

Det giver mulighed for fleksibel dosering‡, der kan gå hånd i hånd med et aktivt børneliv.

Fiasp® og NovoRapid® er registrerede varemærker tilhørende Novo Nordisk A/S. DK2020SP00001 31. Marts 2020

Indikation Fiasp®: Behandling af diabetes mellitus hos voksne, unge og børn fra 1 år og opefter.¹

Indikation NovoRapid®: Behandling af diabetes mellitus hos voksne, unge og børn fra 1 år og opefter.⁴

Hurtigere indledende absorption af Fiasp® (efter 4 min) sammenlignet med NovoRapid® (efter 9 min).¹⁻³

‡ Fiasp® kan administreres ind til 2 minutter inden et måltid og op til 20 minutter efter måltidet er begyndt.¹

Referencer: 1. Det godkendte produktresumé for Fiasp® (07/2019). 2. Russell-Jones D et al. Diabetes Care. 2017;40(7):943-950. 3. Heise T et al. Clin Pharmacokinet. 2017;56(5):551-559. 4. Det godkendte produktresumé for NovoRapid® (04/2018)

Novo Nordisk Denmark A/S
Ørestads Boulevard 108, 6 · 2300 København S
www.novonordisk.dk. Kundeservice tlf.: 80 200 240

Fiasp®
fast-acting insulin aspart

HØRT! VI HAR ET BRUTALT SYN PÅ ALDERDOM

Alderdom skal forties, og gamle mennesker må ikke blive gamle og inaktive. Plejepersonale skal kunne ryste det samfundssyn af sig, mener lektor i sygepleje Bente Martinsen.

Tekst **LAURA ELISABETH LIND**
Foto **CLAUS BECH**

"Der er små og store tegn på, at "gammel" ikke er noget positivt, der er forbundet med anerkendelse. Vi bruger ikke ordet "gammel" mere, men "ældre" og "seniorer", der gerne skal være aktive, når de går på pension, åbne en butik eller lave en ironman. Vi har generelt udviklet et brutalt syn på alderdom, der helst skal forties eller reverbaseres. Interviewer man gamle mennesker, fortæller de, at de oplever at blive behandlet som skrald – både under indlæggelse og i deres hjem."

Sådan lyder ordene fra lektor i sygepleje og ph.d. ved Institut for Folkesundhed på Aarhus Universitet Bente Martinsen, der for nyligt ytrede sig om synet på gamle mennesker i et debatindlæg i Berlingske. Det skete i forlængelse af TV2-dokumentaren "Plejehjemmene bag facaden", hvor der blev sat fokus på de uværdige forhold for plejehjemsbeboere.

Bente Martinsen fremhæver, at vi i samfundet taler om seniorliv, seniorrejser, ældreboliger og ældre gymnastik.

"Men hvis der er noget, man ikke må være, så er det gammel. Det er ikke tilladt at tale om, at man glæder sig til at sove middagslur eller gå en stille tur med hunden, når man går på pension. Man skal helst have gang i et nyt projekt. Men de

Det er på tide at revolutionere ældreplejen.

fleste får jo gradvist nogle aldersbetingede funktionsnedsættelser og kan få sværere ved at være så aktive. Der ingen tvivl om, at det

er godt at holde sig i gang, men der skal også være plads til bare at være gammel på den helt almindelige måde," siger Bente Martinsen og tilføjer:

"Plejepersonalet skal derfor ryste det her brutale syn af sig, når de går ind ad døren til de gamle, og have et parallelt syn på alderdom, hvor de ser de gamle som dem, de er. Det tror jeg ikke nødvendigvis er særlig let, men nødvendigt for at kunne yde god pleje, som tager udgangspunkt i det liv, den enkelte har og har haft. Plejepersonalet skal kunne se igennem både funktionsnedsættelser, aldersforandringer og eventuelle sygdomme for at forhindre, at de udvikler et reduceret syn på alderdom. Det er altid vigtigt, men når det drejer sig om mennesker, der lever med demens, er det endnu vigtigere. Og virkelig svært."

Skraldespandssektor

Her understreger Bente Martinsen, at det kræver en meget høj grad af kompetence og indføling at passe mennesker, der lever med demens. Men det er ikke altid, at de kompetencer er til stede i plejesektoren:

"Plejeområdet er desværre mere eller mindre blevet en skraldespandssektor, hvor man kan gå ind fra gaden og få et job uanset baggrund eller interesse. Det mener jeg bør stoppe."

Hun har ikke selv løsningen på problemet, men nævner bl.a. mere og bedre uddannelse af personale, efteruddannelse, kortere afstand fra personalegruppe til leder, visioner på det enkelte plejehjem, bedre supervision og et ændret samfundssyn på alderdom.

"Jeg håber, at det her område bliver underkastet en grundig analyse. For det er på tide at revolutionere ældreplejen." ●

Vi skal tilbage til betegnelsen "gammel", hvor man har lov til at tage den med ro fremfor "senior" eller "ældre," hvor det ene pensionsprojekt gerne skal stå i kø efter det andet. Det mener

Bente Martinsen, lektor i sygepleje og ph.d. ved Institut for Folkesundhed på Aarhus Universitet.

TEMA Dobbeldiagnoser

Mennesker, der både har et misbrug og en psykiatrisk diagnose – en såkaldt **dobbeldiagnose** – bliver svigtet af et system, hvor region og kommune ikke arbejder sammen. Det siger professionelle fagfolk, der i årevis har råbt op om problemet, men det bliver ved de gode intentioner. Lige nu spores der forsigtig optimisme i forhold til en politisk intervention, der skal ændre ansvarsfordelingen. Imens er sygeplejersker rundt omkring i Danmark dybt involveret i løsningsmodeller, der virker.

Tekst **NANA TOFT** · Illustration **MATHIAS N JUSTESEN**

SYSTEMET ER DESIGNET TIL AT SVIGTE MENNESKER MED DOBBELT- DIAGNOSE

Tekst **NANA TOFT**
Illustration **MATHIAS N JUSTESEN**

Mennesker med dobbeltdiagnoser har været kasterbold mellem to systemer i årevis, lyder det fra formænd fra interesseorganisationer og en sygeplejerske med 29 års erfaring inden for området.

Forestil dig en ung mand, der både kæmper med et misbrug og en psykisk lidelse. Han har endelig mobiliseret de kræfter, der skal til for at søge hjælp. Så

han henvender sig på et psykiatrisk center, en tilfældig skadestue eller i et af de mange kommunale misbrugscentre.

“Kom tilbage, når du er stoffri,” lyder det fra psykiatrien. “Vi kan ikke behandle dig, før du er udredt,” lyder det fra kommunalt regi.

“Den unge mand er et klassisk eksempel på dét, der foregår hver eneste dag, når en gruppe af meget sårbare mennesker forsøger at få hjælp,” fortæller Ole Bille, der arbejder som klinisk sygeplejerspecialist på Psykiatrisk Center Sankt Hans.

I 29 år har han arbejdet med mennesker med dobbeltdiagnoser, og det er hans erfaring, at der er meget få steder i landet, hvor personalet både har forståelsen for samt kompetencerne og ressourcerne til at hjælpe mennesker, der både har et misbrug og en psykisk diagnose.

Formænd: Vi taber dem

Den holdning står han ikke alene med. Tre formænd fra SIND, Overlægeforeningens

psykiatriudvalg og Dansk Psykiatrisk Selskab siger samstemmende, at systemet decideret er "designet" til at svigte mennesker med dobbeltdiagnoser.

"Når de systematisk bliver afvist, er vi ikke sikre på, at de nogensinde vender tilbage. Og

så taber vi dem," forklarer formand for SIND, Knud Kristensen, der refererer til de talrige undersøgelser, der dokumenterer, at gruppen er i særlig risiko for social deroute, overdødelighed og hjemløshed. Ligesom gruppen tilmed koster samfundet milliarder. (Se faktaboks, red.).

Alle formænd peger desuden på et ikke ubetydeligt mørketal.

"Vi plejer at sige, at vores overbelægning er på Nørreport Station (i København, red.) blandt hjemløse, der bliver passet af politiet. Det er jo ikke fair, og det ville aldrig ske for en patient med diabetes," forklarer Gitte Ahle, formand for Dansk Psykiatrisk Selskab.

Råbt op i årevis

De tre formænd fra SIND, Dansk Psykiatrisk Selskab og Overlægeforeningens psykiatriudvalg fortæller, at de har råbt op om bedre behandling af mennesker med dobbeltdiagnoser i årevis.

"Personligt har jeg peget på problemet siden før Astrid Kragh var sundhedsminister tilbage i 2011. Et skiftende antal regeringer har så været ude og lovet bod og bedring, uden der er sket noget," siger Knud Kristensen, formand for SIND.

Kigger man på de udmeldinger, skiftende regeringer har haft på området siden 2007, tegner der sig netop et billede af gode intentioner, men ingen konkrete

aftaler. Spørgsmålet er derfor, hvad der taler for, at det skulle lykkes denne gang, hvor forhandlingerne om regeringens tiårs plan for psykiarien er gået i gang.

Lille optimisme

Formændene udtrykker dog forsigtig

optimisme.

"De tilbagemeldinger, jeg får, tyder på, at der er en anden grad af alvor og vilje i det politiske system denne gang", lyder det fra Inger Brødsgaard, formand for Overlægeforeningens psykiatriudvalg.

Gitte Ahle understreger dog situationens alvor:

"Ressourcemæssigt er vi ikke kun skåret ind til benet. Vi er skåret igenem. Jeg forventer derfor en psykiatriplan på linje med kræftplanen. En der bliver taget lige så alvorligt, og som er finansieret lige så godt."

Hjælpen er utilstrækkelig

Fra politisk hold erkender man, at mennesker med dobbeltdiagnoser i årevis har været udsat for et svigt. Social- og indenrigsminister Astrid Krag konstaterer, at hjælpen er "utilstrækkelig," og at gruppen skal sikres en samlet og helhedsorienteret indsats.

"Vi vil derfor se på, om ansvaret er fordelt rigtigt mellem regioner og kommuner," forklarer ministeren, der siger, at det er for tidligt at sige, hvordan et konkret snit ser ud, da forhandlingerne kun lige er begyndt.

I Danske Regioner og KL er man enige om, at det er nødvendigt at kigge på en ændret ansvarsfordeling. Men man er fortsat uenige om præcist hvilket ansvar, der skal ligge hvor. ●

MENNESKER MED DOBBELTDIAGNOSER DUKKER OP OVERALT I SUNDHEDSVÆSENET OG OPLEVER IKKE AT BLIVE MØDT MED FORSTÅELSE.

OLE BILLE, klinisk sygeplejespecialist,
Psykiatrisk Center Sankt Hans

Mennesker med DOBBELTDIAGNOSER

OMFANG

Minimum **40.000** mennesker har både en psykisk sygdom og et misbrug. Hertil kommer et stort mørketal.

ØKONOMI

De samlede udgifter forbundet med indsatser og ydelser til mennesker med dobbeltdiagnoser løber op i godt **10 milliarder kroner**.

HJEMLØSHED

Der er **6,5 gange** så stor risiko for at blive hjemløs, hvis du har en dobbeltdiagnose og er mand. Som kvinde med dobbeltdiagnose er risikoen **13 gange** så høj.

FORKORTET LEVEALDER

Mennesker med dobbeltdiagnoser lever op til **23 år kortere** end andre danskere.

UDEN BESKÆFTIGELSE

Kun **7-16 procent** af de dobbeltdiagnosticerede er i beskæftigelse.

Kilde: Dansk Psykiatrisk Selskab, Bedre Psykiatri samt VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

STIGENDE ANTAL UNGE MED DOBBELTDIAGNOSE

Fra 2005 til 2017 er antallet af unge, der både har en psykisk sygdom og et misbrug af stoffer, fordoblet. “Det er vigtigt at sætte ind, før de kommer skævt ind i voksenlivet,” siger leder og sygeplejerske **Heidi Gøtze** fra det integrerede behandlingstilbud Stjernevang.

Tekst **NANA TOFT** · Foto **NIKOLAI LINARES**

Ungdomsliv. Ud-
dannelse. Frigø-
relse. Identitet.
Forelskelse. Par-
forhold. Når du er
ung, står du midt
i opstartsfasen til
dit voksenliv. Men er du ung og både har
et misbrug og en psykiatrisk diagnose,
kan du risikere en uheldig start. Med store
konsekvenser til følge.

Nu viser tal fra den psykiatriske del af
Landspatientregistret, at der siden 2005
er sket mere end en fordobling i antallet
af unge i alderen 15-25 år, der er indlagt i
psykiatrien med en dobbeltdiagnose.

Et af de behandlingssteder i Danmark,
der oplever det stigende antal unge med
to diagnoser, er KABS Stjernevang i Valby,
København. Her viser Stjernevangs egne
tal, at de blandt de 18-25-årige er gået fra
en enkelt indskrivning i 2015 til 67 ind-

Antallet af unge med DOBBELTDIAGNOSE STIGER

- Antallet af unge indlagte (15-25 år) med dobbeltdiagnose er steget fra 553 unge i 2005 til 1152 unge i 2017.
- Stigningen er især markant hos dem, hvor den psykiatriske diagnose er adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndommen. Her er stigningen på 490 procent.
- Stigningen er 80 procent, hvor diagnosen er skizofreni, akut psykose, paranoid psykose, skizoaffektiv sindslidelse, og 145 procent, hvor diagnosen er angst og belastningsreaktioner.

Kilde: "Fakta om målgruppen "Unge med dobbeltdiagnose", af Solvej Mårtensson, Ph.d., Kompetencecenter for Dobbeltdiagnoser og Peter Jensen, Chefkonsulent i konsulentvirksomheden SPUK

STORT MØRKETAL

Ingen ved præcist hvor mange unge, der har dobbeltdiagnoser, men Center for Rusmiddelforskning estimerer, at det minimum drejer sig om 6.400 unge under 25 år. Alt peger dog på et stort mørketal. Hvis man tager de unges forældre og søskende med, er mindst 25.000 danskere berørt af dobbeltdiagnoseproblematik blandt unge under 25 år.

Kilde: Center for Rusmiddelforskning og Alliancen - Unge med dobbeltdiagnose - artikelsamling 2020

skrivninger i 2019. De unge er samtidig absolutte topscorere i forhold til antal indskrivninger i andre aldersgrupper.

“Det understreger blot, hvor vigtigt det er at sætte tidligt ind, så de ikke kommer skævt ind i voksenlivet. Hvis vi møder hver enkelt ung og tager udgangspunkt i, hvor lige præcis han eller hun er, så kan vi hjælpe dem på rette vej,” forklarer afdelingsleder og sygeplejerske Heidi Gøtze.

Stigende opmærksomhed

Hun bliver bakket op af konsulenterne Peter Jensen og Susanne Pihl Hansen, der som henholdsvis cand.scient adm. og cand.scient soc., begge har over 30 års erfaring med socialt udsatte unge. Siden 2016 har de haft et særligt fokus på unge med dobbeltdiagnose.

“Vi kan faktisk, med den rigtige indsats, forhindre, at de unge mister dyrebare år af deres ungdomsliv, hvor deres udvikling bliver forstyrret, fordi deres liv er gået i stå, og problemerne vokser dem over hovedet,” forklarer Susanne Pihl Hansen, der ikke har et præcist bud på, hvorfor antallet af unge med dobbeltdiagnoser stiger.

Hun peger på, at der er registreret flere unge i psykiatrien helt generelt, men at det ikke kan forklare den markante fordobling i antallet med dobbeltdiagnose:

“Svaret er ikke entydigt, men det er åbenlyst, at opmærksomheden på gruppen er stigende. Det mærker vi både fra politisk hold og fra børne- og ungdomspsykiatrien, misbrugsbehandlere og andre, der arbejder med området.”

Bagud på point

Susanne Pihl Hansen understreger, at de unge er en uhyre sammensat gruppe, hvor graden af, hvor hårdt de er ”ramt” på både misbrug, psykiske vanskeligheder og sociale faktorer, kan være meget forskellig.

Fælles for mange er dog, at de har følt sig anderledes som børn og har oplevet problemer med jævnaldrene i puberte-

Anbefalinger: SÆRLIG INDSATS TIL UNGE

- Tidlig, relevant og samtidig hjælp i alle systemer
- Unge skal mødes med et ungesyn: Vi kan ikke løse problemerne for de unge, men sammen med dem
- Hjælp til alle medlemmer af den unges familie
- Etablering af Kompetencecenter for Unge
- Efterværn i form af gruppe- og individuel støtte og støtte til at indgå i sunde fællesskaber

Kilde: Alliancen (Netværk, der består af unge med dobbeltdiagnoser, forældre og fagpersoner, red.

ten, hvor mange begynder at bruge stoffer, fordi det giver adgang til fællesskaber, hvor de føler sig accepteret, og fordi rusmidlerne ofte bidrager til at dæmpe deres psykiske vanskeligheder, da de giver dem ro.

“Når nogle af de her unge mennesker så rammer uddannelsessystemet, er de fuldkommen bagud på point. For der er basal viden, som de skulle have hentet ind i puberteten, der er ikkeeksisterende,” forklarer Peter Jensen.

Et særligt ungeblik

Lige præcis den beskrivelse kan Heidi Gøtze og hendes kollega, sygeplejerske Randi Holdt, fra Stjernevang godt nikke genkendende til. Her kan personalet møde unge mennesker, der måske på pa-

piret er 25 år, men modenhedsmæssigt stritter i mange retninger.

“På nogle parametre er de måske 8-10 år, fordi noget gik i stå tidligt. På andre parametre har de haft et liv, der har givet erfaringer, som andre nærmest ikke ville overleve,” siger Randi Holdt.

Både hun og Heidi Gøtze fremhæver den integrerede og individuelle tilgang til hver enkelt bruger som det allervæsentligste princip i Stjernevang. Alligevel understreger de væsentligheden af et særligt ”ungeblik”.

“Unge fortæller tit, at de i tidligere behandlingsforløb har følt, at der er blevet talt hen over hovedet på dem eller ned til dem. De har ikke brug for fordømmelse og løftede pegefingre, men plads til at fortælle om sig selv og det liv, der også er et ungdomsliv,” forklarer Heidi Gøtze. ●

Sygeplejerske og afdelingsleder **Heidi Gøtze**, forklarer, at unge har brug for plads til at fortælle om sig selv. De har ikke brug for fordømmelse og løftede pegefingre.

Når sygeplejersker arbejder med mennesker med en dobbeltproblematik, så er det kognitiv adfærdsterapi, der virker. Ligesom det menneskelige møde er altafgørende. En ny samarbejdsmodel har også set dagens lys. Bliv klogere på **mødet, modellen og metoden.**

MØDET

DET HANDLER OM TILLID OG OMSORG

På behandlingscenter Stjernevang ser sygeplejerske **Randi Holdt** sin primære rolle som den, der holder brugerne i hånden og hjælper dem med at navigere i et ofte kaotisk liv. “En kerneopgave for sygeplejersker er omsorgen og det menneskelige møde,” forklarer hun.

Tekst **NANA TOFT** · Foto **NIKOLAI LINARES**

Jeg fik en krammer, første gang jeg trådte ind over dørtærsklen til jer. Her var jeg ikke bare et nummer i rækken,” fortæller 33-åri-

ge Thomas Østoft, der netop er blevet udskrevet fra Stjernevang, som er et integreret behandlingstilbud i Valby i København.

Det var Thomas' kæreste, der tog ham med til Stjernevang, efter han en aften havde betroet hende, at han udover et dagligt cannabisforbrug var ret overbevist om, at han led af adhd. Her mødte han blandt andet sygeplejerske Randi Holdt, der endte med at blive hans primære kontaktperson det seneste år.

“Jeg oplevede, at der var tid. Tid til mig. At jeg blev taget alvorligt. Også i forhold til mine tanker om at have adhd.

Noget, der var blevet ignoreret, da jeg på et tidspunkt var indlagt og i øvrigt afvist af min tidligere psykiater,” forklarer Thomas Østoft.

“Hvordan har du det?”

Sygeplejerske Randi Holdt mødte Thomas Østoft første gang til en sundhedssamtale meget tidligt i det behandlingsforløb, der endte med at vare to år. Modsat hvad Randi Holdt oplevede i de mange år, hun arbejdede i psykiatrien, tager al behandling i Stjernevang udgangspunkt i en tværfaglig indsats.

“Som sygeplejersker er vi en del af indskrivningen, hvor vi har vores egne sundhedssamtaler på linje med de samtaler, lægerne også har. Det tror jeg er ret unikt,” fortæller Randi Holdt, der som det allerførste spørger til, hvordan brugerne har det.

“Det gør dem ofte paf. Forundret. Det gør indtryk på mig, at mange af dem, på trods af at de har været i kontakt med flere behandlingssystemer, ikke har følt sig set og hørt,” siger Randi Holdt.

Du kom ind på det værste tidspunkt

I dag er det 11 måneder siden, Thomas Østoft blev clean, og der er gået sport i at tælle dage, som han siger. Han skal stadigvæk vænne sig til at være “clean-Thomas”, for ham kender han ikke endnu, men der er mere overskud til at være en god kæreste og en god far for sine børn.

Da Randi Holdt blev hans primære kontaktperson for et lille års tid siden, var det en anden Thomas, hun mødte.

“Jeg var lige blevet udskrevet fra psykiatrisk. For tidligt følte jeg. Jeg oplevede,

Clean. 33-årige Thomas Østoft har været clean i 11 måneder og er lige blevet udskrevet fra Stjernevang. "Jeg oplever, at de lytter til mig. At der bliver taget hånd om mig. Man er et menneske her," siger Thomas Østoft.

KABS Stjernevang

Stjernevang har siden 2011 varetaget behandlingen af psykisk syge hash- og stimulanismisbrugere. Fra 2018 også psykisk syge alkoholmisbrugere. Antallet af borgere i behandling er vokset fra 33 i 2011 til over 300 i 2019. Behandlingen er organiseret i tværfaglige teams, der gør det muligt at arbejde integreret med problemstillinger inden for alle aspekter af brugerens liv. KABS (Københavns Amts behandlingscenter for stofmisbrug.

Kilde: KABS Notat

at kommunen svigtede, når jeg endelig rakte ud efter hjælp. Du kom ind i mit liv på det værste tidspunkt overhovedet," fortæller Thomas Østoft. "Men du tog over," siger han.

"Jeg startede med at tale med de psykiatriske afdelinger for at få deres input, så jeg var klar til at tage imod dig. Jeg sørgede for en mentor og personlig støtte derhjemme, fordi du faktisk ikke kunne overskue selv meget små ting derhjemme," forklarer Randi Holdt.

En kærlig koordinator

For hende er rollen som tovholder en af de ting, der beskriver hendes job bedst. Hende, der holder brugerne i hånden og hjælper med at navigere i et liv, der føles kaotisk.

"En koordinator," siger Randi Holdt. "En ret kærlig koordinator," understreger Thomas Østoft.

For Randi Holdt handler det om at få brugerne til at føle sig værdifulde. Hun fortæller, at hendes leder Heidi Gøtze på et tidspunkt kørte ud til en bruger, der ikke var dukket op til terapi. "Er du klar," spurgte hun, da han åbnede døren. "Ja," sagde han, satte sig ind i bilen og kom tilbage til Stjernevang.

"Året efter mødte vi ham tilfældigt, hvor han fortalte, at han var startet på kokkeskole. "Det hele vendte for mig den dag, I hentede mig," sagde han. "Tænk I virkelig gjorde det for mig. Det har jeg aldrig prøvet før," forklarede han".

Kernekompetence i sygeplejen

For Randi Holdt handler det om at indgyde håb. Hun ser det som sin fornemmeste opgave at acceptere alle, der kommer ind ad døren. For så får de lyst til at komme igen.

Som erfaren sygeplejerske har hun en stor værktøjskasse, men hendes påstand er, at 70 procent af behandlingen handler om at etablere en tillidsfuld relation.

"Det er en kernekompetence som sygeplejerske: At have fokus på omsorgen og det menneskelige møde," forklarer Randi Holdt. ●

MODELLEN

“HEMMELIGHEDEN ER ET KÆMPE KOORDINATIONS-ARBEJDE”

For første gang oplever jeg, at systemerne taler sammen, fortæller sygeplejerske **Louise Bach Nielsen**, der har været med til at udvikle en ny samarbejdsmodel på tværs af sektorer.

Tekst **NANA TOFT** · Foto **BAX LINDHARDT**

En ung kvinde lider af den psykiatriske diagnose borderline. Det betyder, at hun ofte har voldsomme, svingende følelser. Så hun dulmer sit indre kaos med et højt forbrug af cannabis. På et tidspunkt mister hun sin bolig og flytter på herberg.

Eksemplet er taget fra virkeligheden på behandlingscenter Stolpegård, hvor sygeplejerske Louise Bach Nielsen er ansat som tovholder, psykoterapeut og koordinator.

“På et tidspunkt er vi otte aktører omkring bordet for at koordinere, hvordan vi bedst muligt kan hjælpe hende. Jeg tæller også 11 fysiske møder på to år mellem mig og casemanageren (tovholder, red.) i rusmiddelcentret,” forklarer Louise Bach Nielsen, og uddyber:

“Vores samarbejdsmodel virker. Ingen aktører omkring brugerne kan undvære hinanden. Men det kræver helt klart en indsats. Hemmeligheden er et kæmpe koordinationsarbejde.”

Det er tre år siden, sygeplejerske Louise Bach Nielsen som en af de allerførste

medarbejdere startede som tovholder og psykoterapeut på APU (Ambulatorie for Psykoterapeutisk Udvikling), et parallelt behandlingstilbud til mennesker med både misbrug og ikkepsykotisk lidelse.

Sammen med en håndfuld andre ansatte og leder og psykolog Morten Kistrup var hun med til at starte stedet op fra bunden. Hendes drivkraft var at etablere et tværsektorielt behandlingstilbud, der rent faktisk virkede.

“Min drivkraft som sygeplejerske var at få lov til at skabe noget, der ville komme de her mennesker, som jeg havde arbejdet med i flere år, til gavn. Men som jeg ikke følte, der var et ordentligt behandlingstilbud til,” fortæller Louise Bach Nielsen, der, før hun blev ansat på Stolpegård, både var ansat i psykiatrien og senere i et kommunalt rusmiddelcenter:

“Her oplevede jeg på første hånd et samarbejde, der var ikke-eksisterende mellem to systemer, der havde vidt forskellige kulturer og kompetencer.”

Unik fleksibilitet og samarbejdsånd

Louise Bach Nielsen fremhæver fleksibiliteten i samarbejdsmodellen som noget

helt unikt. Kvinden med både misbrug og borderlinediagnose har for eksempel haft mange tilbagefald til et højt cannabisforbrug. “Her har casemanager og jeg haft fat på hinanden mange gange for at aftale at drosle lidt ned på terapien. For så at skrue op igen, når misbruget var faldet,” forklarer Louise Bach Nielsen.

“Den helt afgørende forskel på den indsats, vi gør her, og den jeg har oplevet tidligere, er, at det er et struktureret og

“Jeg har et blik fra psykiatrien og et blik fra det kommunale. Begge steder drømte jeg om, at sektorerne talte sammen. Da jeg fik tilbudt stillingen på Stolpegård, som jo var en udviklingsstilling, kunne jeg se, at den drøm kunne jeg indfri her,” siger sygeplejerske og cand.mag. i psykologi og sundhedsfremme, **Louise Bach Nielsen**

yderst koordineret forløb med en høj fleksibilitet. Det har jeg på ingen måde oplevet før,” understreger Louise Bach Nielsen.

Imødekomme individuelle behov

Noget, der adskiller APU fra andre tilbud, er også behandlingsmodellen. Hver bruger får som hovedregel tildelt 25 timer (brugere med emotionel, ustabil personlighedsstruktur tildeles 50 timer), der fungerer som en slags klippekort.

“I stedet for at tænke at en person med en depression skal i “depressionsforløb”, så kan alle sammensætte et forløb, der passer til dem, ud fra de mange gruppetilbud, vi har,” fortæller Louise Bach Nielsen.

“På den måde imødekommer vi de individuelle behov, hver bruger har. For som alle, der arbejder med den her gruppe, fremhæver, så er det en yderst sårbar og kompleks gruppe,” forklarer Louise Bach Nielsen. ●

Ambulatorie for PSYKOTERAPEUTISK UDVIKLING (APU)

APU er et tværsektorielt tilbud. Behandlere i psykiatrien samarbejder med misbrugskonsulenter fra rusmiddelcentre i syv kommuner.

Kilde: APU

SAMARBEJDSMODELLEN

Samarbejdsmodellen indbefatter:

- Tilknytning til begge sektorer samtidigt
- Fast tovholder (psykiatri) og case-manager (kommune) i hver sektor for den enkelte bruger
- Minimum tre netværksmøder i starten, midten og slutningen af forløbet
- Faste, tværsektorielle møder og arrangementer

Samarbejdet på tværs er en succes

- **82%** af medarbejderne oplever, at det tværsektorielle samarbejde er vellykket.
- **93%** af medarbejderne oplever, at der eksisterer en fælles forståelse af brugerens behov og udfordringer – i høj grad (48%) eller i nogen grad (45%).
- **86%** af brugerne oplever, at samarbejdet mellem Psykoterapeutisk Center Stolpegård og de kommunale rusmiddelcentre i høj grad (48%) eller i nogen grad (38%) er meningsfuldt.

Kilde: "Samarbejde på tværs", en rapport udarbejdet i et samarbejde mellem Ambulatorie for Psykoterapeutisk Udvikling og Psykoterapeutisk Forskningsenhed ved Psykoterapeutisk Center Stolpegård i Region Hovedstadens Psykiatri samt Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet, 2020

METODEN

”HER SER DE MIG SOM FINN“

Finn Sørensen var med egne ord “ødelagt”, da han blev indlagt på Afdeling M på Psykiatrisk Center Sankt Hans. Tre måneder senere kigger han sig selv i spejlet og siger: “Du er sgu et dejligt menneske, Finn.”

Tekst **NANA TOFT** · Foto **BAX LINDHARDT**

”**J**eg ser min hjerne som en græsplæne. I årevis har jeg gået ad præcis de samme stier. Dag ud og dag ind. På Sankt Hans har jeg lært at betræde græsset andre steder på plænen. Personalet giver mig redskaber til at vende mine tanker. Så jeg ikke kun er en skide misbruger. En narkoman. En kriminel. En der skal ned med nakken. Her ser de mig som Finn.”

Finn Sørensen knækker et strå med tænderne, gumler et par gange, ombestemmer sig og tænder i stedet en smøg. Han inhaler, puster ud og kigger op på sin turmakker, klinisk sygeplejespecialist Ole Bille, der står og kigger ned mod Roskilde Fjord.

Værktøjer der virker

Det er tre måneder siden, Finn Sørensen blev indlagt på Psykiatrisk Center Sankt

Hans. Mere præcist på sengeafsnittet i Fjordhuset under Afdeling M, som er et integreret tilbud til mennesker med dobbeltdiagnoser, hvor den psykiske lidelse er alvorlig og misbruget svært at behandle.

Tilbage i 2003 var afdelingen en af de første i Danmark, der begyndte at ud-danne samtlige medarbejdere i kognitiv adfærdsterapi, KAT. Det har været afgørende for Finn Sørensen, der har et utal af behandlingsforløb bag sig, blandt andet tolv Minnesota-forløb.

“Ikke et ondt ord om Minnesota-forløb. Men de er for skematiske. Alle skal igen-nem det samme. På Sankt Hans kigger personalet på mennesket Finn Sørensen og giver mig de værktøjer, der virker for

mig. Så jeg kan være den, der styrer mit liv. Ikke andre. Og ikke stoffer eller alkohol,” siger Finn Sørensen.

Jeg er blevet udskammet

Han fortæller blandt andet, at personalet bruger meget tid på at spore sig ind på den enkelte patient. De første tre uger er man således ikke en del af nogle faste grupper.

“I stedet for at blive sat i tilfældige grupper forsøger de ansatte at finde ud af, hvad den røde tråd er i mit liv, og hvad jeg har brug for. De stiller en masse spørgsmål, og der er plads til, at jeg kan fortælle min historie,” siger Finn Sørensen.

Han forklarer, at han i andre behandlingsforløb har oplevet at blive udskam-

Finn Sørensen (tv) er 53 år gammel og har en opvækst, han selv karakteriserer som præget af “svigt og vold”. Han begyndte at ryge hash dagligt, da han var 11 år gammel og gik hurtigt over til hårde stoffer og et massivt alkoholforbrug. I de sidste 25 år har han været clean i de 12 af årene. Han lider desuden af konspirationstan-ker, depression og angst. Her sammen med sygeplejerske Ole Bille.

MENNESKER MED RESSOURCER

Fokus på de gode egenskaber. På dét, der virker for den enkelte. På de ressourcer, alle har. Det er kerneværdierne i mødet med patienterne på Afdeling M, forklarer klinisk sygeplejespecialist **Ole Bille**.

Tekst **NANA TOFT** · Foto **BAX LINDHARDT**

Jeg havde engang en patient, der, første gang jeg mødte ham, ikke havde flere år tilbage i benet, han kunne fixe i. År senere mødte jeg ham igen. Rask, velfungerende og med kone og barn. Der er succeshistorier. Men det kræver – også – et konsekvent blik for alle de gode egenskaber i et menneske,” fortæller klinisk sygeplejerske Ole Bille.

I år kan han fejre 29 år på Psykiatrisk Center Sankt Hans. De sidste fem år har han været på Afdeling M, hvor han superviserer, vejleder og underviser. Især i kognitiv adfærdsterapi. Og det gør han både internt til samtlige nyansatte og eksternt, blandt andet i F-ACT-teams i regionerne.

“Kognitiv terapi handler om at regulere følelser. Vi mennesker har mange grundfølelser, blandt andet vrede, sorg, angst og skam, men den eneste rigtige grundfølelse, vi ønsker at have, er glæde. Rusmidler virker, fordi de regulerer følelser. Det vi gør er at forsøge at give patienterne redskaberne til at regulere

met, stigmatiseret og talt ned til. Også her er mødet med personalet et helt andet på Sankt Hans.

“Hvor jeg andre steder har en oplevelse af at blive tyranniseret, fordi man for eksempel fandt bogen *American Psycho* under min hovedpude – en bog, jeg åbenbart ikke måtte læse, får jeg ros på Afdeling M. De kigger på mine ressourcer og hiver positive egenskaber frem hos mig, som jeg havde fortrængt,” forklarer Finn Sørensen.

“Du er sgu et dejligt menneske”

Han fremhæver de selvværdsgrupper, han er en del af på Sankt Hans, som helt unikke.

“Jeg har kæmpet med dårligt selvværd det meste af mit liv, men her får jeg virkelig redskaberne til at tackle situationer og tænke dem på en mere positiv måde,” fortæller Finn Sørensen.

I dag siger han, at han aldrig har været tættere på en beslutning om, hvad han vil med sit liv. Han er begyndt at holde af sig selv, og når han går i seng om aftenen, føler han sig glad.

“Jeg var ødelagt, da jeg blev indlagt. Nu har jeg oplevelser af at kigge mig selv i spejlet og sige: “Du er sgu et dejligt menneske, Finn” og grine helt nede fra maven af. Det har jeg ikke gjort i mange, mange år,” siger Finn Sørensen. ●

3 ANBEFALINGER FRA KOMPETENCECENTER FOR DOBBELTDIAGNOSER

1. NO WRONG DOOR

Ingen skal afvises. Holdningen overalt i sundhedsvæsenet skal være: Velkommen. Tag en kop kaffe. Det kan godt være, du ikke skal være her, men vi hjælper dig med at finde det rigtige sted for dig.

2. MERE VIDEN

Vi mangler evidens. Mennesker med dobbeltdiagnoser er en uhyre kompleks gruppe, og det er åbenlyst, at én tilgang ikke virker. Hvem skal have integreret behandling, og hvem kan "nøjes" med et parallelt tilbud? Hvad med dem, vi hører om, dukker op hos deres privatpraktiserende læge med angst og et mildere hashforbrug. Har de en dobbeltdiagnose? Vi famler ind imellem i blinde.

3. INTEGRERET BEHANDLING OG FOKUS PÅ KAT OG MI

Forskning dokumenterer, at integrerede behandlingstilbud samt kognitiv adfærdsterapi, KAT, og MI, Motivating Interviewing, (se faktaboks for forklaring på KAT og MI, red.) har gavnlig effekt på mennesker med dobbeltdiagnoser.

Kilde: Katrine Schepelern Johansen, Leder og seniorforsker ved Kompetencecenteret for Dobbeltdiagnoser.

deres følelser – uden rusmidler,” forklarer Ole Bille.

Er mine tanker reelle?

“Når Finn beskriver billedet med græsplænen, så er det fordi, at vi på Afdeling M bruger ros som en måde at skabe en positiv forstærkning hos vores patienter. Vi lærer Finn, at der kan komme noget godt ud af at gå ad andre stier,” forklarer Ole Bille.

Han fortæller, at personalet altid involverer patienterne i, hvad kognitiv adfærdsterapi går ud på. Finn Sørensen – og de andre patienter – stiller derfor ofte sig selv spørgsmål som: Er mine tanker reelle? Er de gode?

“Der er tanker, man ikke kan lave om. Men andre tanker er kun det: Tanker. Vi giver patienterne redskaberne til at udfordre

Det handler langt ad vejen om at være nysgerrig og opbygge selvtilid hos patienten.

sig selv. Stille spørgsmål som: Er tanken rigtig? Er der beviser for den? Hvad kunne en ny tanke være?” forklarer Ole Bille.

Vi tolker ikke, og vi dømmer ikke

Helt centralt i behandlingen på Afdeling M er nemlig, at det er patienterne selv, der skal finde svaret, og at personalet udelukkende stiller spørgsmålene.

“Vi er den nysgerrige, undersøgende part. Vi tolker ikke, og vi dømmer ikke. Her er ingen løftede pegefingre. Det er det, vi har erfaring for virker bedst,” forklarer Ole Bille.

Han fortæller desuden, at centralt i kognitiv adfærdsterapi er også de mange “lektier” eller “opgaver”, som patienterne skal lave. Mange skal hjem i weekenderne og træne dét, de har lært.

En rød tråd: Selvværdet

”En rød tråd gennem hele behandlingen handler om selvværd. For stort set alle patienter gælder, at deres liv har været præget af massivt omsorgssvigt, brudte familieforhold og årelangt misbrug,” forklarer Ole Bille.

”Flere har haft perioder med kriminalitet, fængselsophold og hjemløshed. De har været ind og ud af utallige, mislykkede, behandlingsforsøg, hvor de flere steder, efter egen opfattelse, er blevet opfattet som ”besværlige”. De har derfor ikke høje tanker om sig selv,” fortæller Ole Bille.

“Jeg ved, at Finn er begyndt at tale om sig selv som lydmand. Som far. Han roser sig selv, hvilket mange af vores patienter har svært ved, så det er ofte dér, vi starter.

Det kan lyde lyserødt, men vores udgangspunkt er, at enhver patient skal lære, at de er et menneske med ressourcer,” lyder det fra Ole Bille. ●

AFDELING M Et integreret tilbud

Afdeling M har eksisteret siden 2002 og er et integreret behandlingstilbud målrettet personer med psykotiske lidelser og et – ofte massivt – misbrug. Specialtilbuddet er placeret i Fjordhus, der består af tre afsnit med 26 enestuer på hvert afsnit. Et typisk ophold varer 3-6 måneder.

Kognitiv terapi virker

- Kognitiv terapi forbedrer psykiske symptomer, funktionsniveau og giver nedsat misbrug.
- Patienter beskriver lavere niveau af angst og depressive symptomer.
- Patienterne viser signifikant stigning i selvværd og kendskab til egne reaktioner, strategier og anvendelsen af strategier mod misbrug.
- Kognitiv miljøterapi resulterer i et signifikant fald i tvangsfikseringer.

Kilde: Evalueringsprojekt på Psykiatrisk Center Sankt Hans med deltagelse af 136 patienter med dobbeltdiagnoser i perioden 2004-2006

SKECHERS

ArchFit™

ORTOPÆDKIRURGISK CERTIFICERET SVANGSTØTTE

FUNKTIONER OG FORDELE

- ORTOPÆDISK DESIGNET FORM
- SVANGSTØTTE
- INDERSÅL UDVIKLET PÅ BAGGRUND AF 20 ÅRS DATA
- TÅLER MASKINVASK

BROOKE BURKE

▶ **ULTIMATIV KOMFORT** ▲

SKECHERS.DK

Foto: SPORVEJSMUSEET

RESERVERET

FAST KONDUKTØR

• Dengang •

NYUDDANNEDE SYGEPLEJERSKER PÅ VEJ TIL EKSAMENSFEST

Glæden ved at være færdig med uddannelsen og på vej ud på arbejdsmarkedet er tidløs. Nyuddannede sygeplejersker står på bagperronen af en sporgvogn på vej til eksamensfest på Københavns Rådhus den 30. april 1958. Sporgvognen var lejet specielt til lejligheden og afgik fra Københavns Kommunehospital til Rådhuspladsen. Her fik dimittenderne udleveret kommunehospital-emblemet, det blev udleveret sammen med eksamensbeviset. I 1948 indførte Københavns Kommune, at nyuddannede sygeplejersker blev fejret på rådhuset.

(tga)

TEST DIN VIDEN

Mennesker med KOL har behov for styrket egenomsorg for at mestre opblussen (exacerbation) af sygdommen. De har ofte komorbiditet i form af f.eks. hjertesygdom eller osteoporose. I Danmark lever cirka 400.000 mennesker med KOL, en del uden at vide det.

Tekst **JETTE BAGH**, cand.cur., fagredaktør Sygeplejersken

KOL OG RYGNING

1

Hvad er KOL?

- A.** KOL står for Kronisk Obstruktiv Lungesygdom og er en sygdom, hvor lungernes væv er beskadiget, og luftvejene er forsnævrede. Ofte vil der også være øget hyppighed af lungebetændelser.
- B.** KOL er en lungesygdom, der udvikler sig langsomt og snigende. Den findes i graderne mild, moderat, svær og meget svær KOL, og diagnosen er vanskelig at stille.
- C.** KOL betyder kronisk organlidelse, og den rammer alle store organer, oftest huden.

2

Hvad er den primære årsag til KOL?

- A.** Personer, som mangler enzymet Alfa1-antitrypsin, der er med til at danne en beskyttende hinde mod skadelige stoffer i lungerne, har betydeligt forhøjet risiko for at udvikle KOL.
- B.** Tidligere blev sygdommen benævnt rygerlunger. Op imod 85-90 pct. af alle personer med KOL har sygdommen, fordi de har røget i mange år.
- C.** KOL kan skyldes både arbejdsmiljø, arvelighed og lungernes udvikling i barndommen.

3

Hvilke symptomer giver KOL?

- A.** Åndenød, hoste, opspyt af slim fra lungerne og hyppige lungeinfektioner. Mange tilskriver åndenøden dårlig kondition i begyndelsen af sygdomsforløbet.
- B.** Patienterne fortæller, at de føler, at de trækker vejret gennem et sugerør, mens de holder sig for næsen.
- C.** Markant vægttab på kort tid kombineret med opspyt om morgenen.

4

Hvilken sygepleje er i de senere år blevet aktuel til mennesker med KOL?

- A.** Telemedicinsk kontakt mellem patient og sygeplejerske med fokus på egenomsorg, men uden medicinsk fokus.
- B.** KOL-kuffert, som er en bærbar PC/tablet med webcam, der installeres i patientens hjem. Hensigten er at undgå genindlæggelser gennem monitorering og dialog mellem sygeplejerske og patient.
- C.** Fjernhealing.

5

Hvilken viden findes om effekten af træning for personer med KOL?

- A.** Ingen. Hovedparten er for dårlige til at deltage i rehabiliteringsprogrammer.
- B.** KOL-rehabilitering findes mange steder og har god effekt på humøret.
- C.** Der er høj grad af evidens for, at fysisk træning har positiv effekt på dyspnø, træthed, emotionel funktion og følelse af at have kontrol over eget liv. Det viser bl.a. et Cochrane Review fra 2015.

6

Findes der forskning om personer med KOL udført af sygeplejersker?

- A.** Der eksisterer nogle få kandidat-specialer om KOL og sygepleje.
- B.** Der findes udelukkende bacheloropgaver om sygepleje og KOL.
- C.** Ja, der findes et antal Ph.d.-afhandlinger. Et udsnit af dem ses under supplerende litteratur.

7

Hvis en person med KOL beslutter sig for rygestop, hvad gør han/hun så?

- A.** Tager en kold tyrker og kommer igennem abstinenserne på egen hånd.
- B.** Søger på nettet eller spørger i kommunen. Nikotin skaber afhængighed, derfor har de fleste rygere brug for støtte til rygestop.
- C.** Begynder at ryge e-cigaretter, som indeholder kemiske stoffer med skadelige og potentielt skadelige helbredseffekter.

8

Hvordan stilles diagnosen KOL?

- A.** Lungefunktionsundersøgelsen, som er nødvendig for at stille KOL-diagnosen, kaldes for en spirometri, og den tager kun nogle få minutter.
- B.** Via kortlægning af patientens funktionsniveau i samarbejde med patienten.
- C.** Ved at inddrage eventuelle følgesygdomme: Hjertesvigt, åreforkalkning og lungekræft. Desuden osteoporose, underernæring og angst.

Se svar på side 59

NOVO NORDISK TILBYDER GRATIS UDDANNELSER INDEN FOR BEHANDLING AF DIABETES OG OVERVÆGT

Gennem fleksibel og målrettet uddannelse ønsker Novo Nordisk at bidrage til, at du og din praksis får ny viden og praktiske redskaber til at håndtere udfordringerne i relation til behandling af type 2-diabetes og/eller svær overvægt.

Uddannelsesprogrammet dækker bredt – både med hensyn til fokusområder og geografi – og det opdateres løbende.

NOVO NORDISK DIABETES AKADEMI

Efteruddannelse inden for type 2-diabetes målrettet behandlerteamet i almen praksis.

NOVO NORDISK SYGEPLEJERSKE AKADEMI

Moduluddannelse inden for type 2-diabetes målrettet konsultationssygeplejersker.

NOVO NORDISK DIABETES STORMØDE

Uddannelse inden for type 2-diabetes med fokus på muligheder og perspektiver i almen praksis.

NOVO NORDISK MASTERCLASS FOR PRAKTISERENDE LÆGER

Målrettet uddannelse til praktiserende læger med stor diabeteserfaring og -kompetence

NOVO NORDISK SYGEPLEJERSKE MASTERCLASS

Kurset målrettet konsultationssygeplejersker, der er erfarne inden for behandling af type 2-diabetes.

NOVO NORDISK OVERVÆGT I PRAKSIS

Nyeste viden og praktiske redskaber til at hjælpe personer med svær overvægt.

Alle uddannelsestilbud fra Novo Nordisk Denmark A/S er gratis og kun for sundhedspersonale.

Læs mere om hvilke relevante uddannelser, der afholdes i nærheden af dig på www.novonordisk.dk/uddannelse eller scan QR-koden her til højre →

Ny krammebamsebog inviterer til samtaler om det, der er uvant

Når alt er uvant, er det rart med en blød og beroligende ven. Derfor uddeler TrygFonden hvert år 50.000 krammebamser til børn på hospitaler og specialklinikker. I år uddeles også en ny bog til indlagte børn. Bogen handler om krammebamsens magi. Om vigtige krammebamsevenner, eventyrrejser og hjælpsomhed i en svær situation.

Den er skrevet af Renée Toft Simonsen og illustreret af Pernille Lykkegård. Fortællingen og de fine illustrationer fungerer som afledning af barnet, men tilbyder også en hjælpende hånd til de voksne. En række spørgsmål i bogen gør det lettere at tale med en lille patient om svære følelser og hjælpe barnet gennem forløbet. Læs mere på trygfonden.dk/krammebamser

TrygFonden

Postkort fra de nye sygeplejersker

Henover sommeren har en masse nyuddannede sygeplejersker skulle søge og starte på deres første jobs. Nogle har en helt klar plan for fremtiden, mens andre stadig er på udkig efter drømmejobbet. Men fælles for dem alle er, at de glæder sig til at tage fat på arbejdet som sygeplejerske.

Tekst **EMMA TRAM** · Foto **PRIVAT**

Jeg har fået et vikariat på en børneafdeling på Odense Universitets-hospital. Jeg har altid sagt, at jeg ikke skulle arbejde med børn, men jeg synes simpelthen specialet lød så spændende, og jeg har en tidligere medstuderende som roste afdelingen rigtig meget. Så jeg tænkte "jeg giver det et skud," og jeg er blevet rigtig glad for det.

Det er rigtig spændende, og det virker som et område, jeg godt kan se mig selv i fremover. Men der er jo ufattelig mange veje man kan gå. Jeg kan for eksempel også virkelig godt lide psykiatrien, så hvis jeg en dag endte der, så ville det heller ikke overraske mig. Som udgangspunkt bliver jeg dog her hvor jeg er, og jeg drømmer om at få en fastansættelse her.

Behov for flere hænder

Jeg håber at vi i fremtiden får mere tid til patienterne og flere hænder. Det er nok noget af det, der altid vil være tale om, men det er også dét, der er behov for. Men nu skal der jo ansættes nogle flere sygeplejersker, og det bliver dejligt forhåbentlig at kunne mærke det ude på arbejdsmarkedet.

Jeg glæder mig generelt til det hele, det er jo derfor, jeg er blevet uddannet som sygeplejerske. Jeg glæder mig til at opleve sejrene og komme igennem sorgerne og mærke udviklingen i patienterne. Det bliver også godt at komme ud og rigtig lære at være sygeplejerske. For på studiet lærer man det basale, men man lærer det jo først for alvor, når man kommer ud på arbejdsmarkedet. Så jeg glæder mig til at være en sygeplejerske – og blive en sygeplejerske. For selvom man er færdiguddannet, så er det jo ikke ensbetydende med, at man er det færdige produkt. Man vil jo hele tiden lære noget nyt.

”
Der er ufattelig mange veje at gå

CHRISTINA WISMAR

UDDANNET FRA UCL I ODENSE

I JUNI 2020

Jeg har fået arbejde på børneafdelingen på Slagelse sygehus, og det er nok drømmejobbet. Jeg har også været i praktik der, og for mig er det vigtig at kunne tage hånd om hele problematikken, og ikke kun give pleje til barnet men til hele familien. Der er så meget forskelligt at tage fat på, når man arbejder med børn, og det er et bredt speciale.

Det kunne også være spændende at komme ud og rejse og arbejde i andre lande. Så jeg har ikke lagt mig helt fast endnu – jeg har så mange drømme om hvad jeg gerne vil, så jeg synes det er svært at vælge.

Men i sidste ende vil jeg nok gerne ende som sundhedsplejerske. Hvilken vej jeg så kommer til at tage derhen, det ved jeg ikke. Det kan godt være, at det ender med at blive en lang vej.

Normeringer og løn bør ændres

Jeg kunne godt tænke mig, at der sker ændringer inden for normeringer og løn i fremtiden. Når vi har mange børn på afdelingen, kunne jeg godt ønske mig, at der var en sygeplejerske eller to mere. Og så vil man vel altid gerne have mere i løn.

Men jeg glæder mig til som sygeplejerske at kunne hjælpe andre og komme ud og gøre en forskel – det er netop dét, der betyder meget for mig.

”

Jeg har så mange drømme

KATRINE FISCHER-NIELSEN

UDDANNET FRA PROFESSIONSHØJSKOLEN ABSALON

I SLAGELSE I JUNI 2020

Jeg arbejder på intensivafdelingen på Herning sygehus, og det tiltaler mig, fordi det er så komplekst. Der er mulighed for at nærde, og vi har en god normering. Det er noget af det, jeg rigtig godt kan lide, for jeg føler jeg kommer mere omkring hele patienten. Jeg har været i klinik her og var glad for det, så jeg har fundet min rette plads. Jeg regner også med at tage intensivuddannelsen, når jeg kan det om to år. Men jeg skal jo lige have lidt erfaring først.

Egentlig var det slet ikke her, jeg så mig selv, da jeg startede på sygeplejestudiet. Der var jeg sikker på, at det skulle være noget med børn og unge, men det er det slet ikke. Det tror jeg var en drøm mange havde, da vi startede, men det er langt fra min drøm nu.

Det er i høj grad mine klinikker, der har pejlet mig i forhold til at finde ud af, hvad der var noget for mig, og hvad der bestemt ikke var. Det synes jeg også er en af de gode ting ved at vi i løbet af uddannelsen kommer igennem så mange forskellige områder. For ellers var det speciale, jeg er endt i, nok et af dem jeg havde sneget mig lidt uden om, for jeg tænkte ikke at akutsygepleje var mig. Men i og med at vi skal igennem det, så kan man få øjnene op for noget nyt. Og modsat da jeg var ude i den klinik, jeg troede var mig, fandt jeg ud af, at det faktisk ikke rigtig var det, jeg troede det ville være – og derfor var det nok egentlig ikke noget for mig alligevel.

Arbejdsglæden er vigtig

I løbet af mit arbejdsliv kunne jeg godt tænke mig, at der blev ændret på den tid, der bliver sat af til arbejdsopgaver. For både tiden og hvor mange opgaver man som sygeplejerske skal varetage, der synes jeg der er nogle ting som ikke hænger sammen. Og omkring løn er der også nogle ting, som jeg virkelig håber ændrer sig løbende.

Jeg er glad for at gå på arbejde hver dag. Så jeg glæder mig bare til at hjælpe patienterne, være der for dem og de pårørende. At jeg er med til at gøre en forskel og kan hjælpe, hvor der er brug for det, det er vigtigt for mig som sygeplejerske.

” Jeg glæder mig til at komme i gang

KAROLINE VAN INGEN

BLIVER UDDANNET FRA VIA UNIVERSITY COLLEGE

I HOLSTEBRO I JANUAR 2022

Når jeg bliver færdig, så tænker jeg egentlig, at jeg helst ikke vil arbejde på et sygehus. Jeg vil måske gerne arbejde i hjemmeplejen eller på et bosted for psykisk syge. Så enten hjemmeplejen eller psykiatrien, tænker jeg. For jeg har følt, i de praktikker jeg har haft på sygehuset, at der er nogle urimelige omstændigheder for patienterne, og jeg tror jeg har lidt for meget retfærdighedsfølelse til det. Jeg synes ikke altid, at der bliver gjort nok, og jeg har det svært med ikke at kunne gøre mere. Derudover er det vigtigt for mig at få en god relation til de mennesker, jeg arbejder med, og der tænker jeg at det er nemmere i hjemmeplejen eller på et bosted, hvor det er de samme borgere, man kommer ud til.

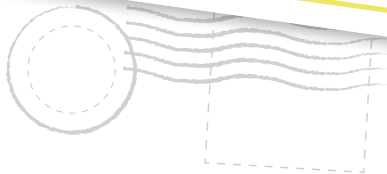
Det absolutte drømmejob ville være at arbejde med børn eller unge mennesker, som har enten fysiske eller psykiske handicap på et bosted. Det ville være det bedste for mig, tror jeg. I fremtiden vil jeg helt vildt gerne arbejde i et lægehus, men der skal jeg først ud og have noget erfaring. Så det bliver først om nogle år, når jeg har fået lidt mere erfaring i bagagen.

Jeg har gjort mig en del tanker om, hvad jeg gerne vil, for jeg synes når vi er ude i praktik, at jeg har fået et godt billede på, hvad jeg kunne tænke mig – og hvad jeg slet ikke skal. Det synes jeg, er noget af det rigtig gode ved den her uddannelse.

Learning by doing

Jeg kunne godt tænke mig, at der i løbet af min karriere vil ske nogle ændringer på sygehuset, særligt i forhold til at man ikke har så meget tid. Man løber bare stærkt, det har jeg også selv nået at prøve. Så jeg håber helt sikkert, at der kommer mere tid til hver enkelt patient, det ville være fedt!

Omvendt glæder jeg mig bare til at komme ud og arbejde. Jeg er bedre til at lære, hvis jeg kommer ud og får det i hænderne, så jeg glæder mig til at komme i gang og få ansvar – både for patienten, professionen og kollegaerne.

” Praktikken hjalp mig med at finde min rette plads

LISBETH KROHN THØGGERSEN

UDDANNET FRA VIA UNIVERSITY COLLEGE

I HOLSTEBRO I JUNI 2020

SPECIALUDDANNEDE SYGEPLEJERSKER LØFTER PSYKIATRIEN

De seneste år har flere regioner skruet op for antallet af pladser på specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje. Det giver god mening, mener både regioner og sygeplejersker. For specialuddannelsen giver bl.a. en helt ny forståelse af mennesker med psykiske lidelser samt værktøjer og kompetencer til selv at igangsætte forbedringsprojekter.

Tekst ANNE WITTHØFFT
Foto NIKOLAI LINARES

○ Kirstine Andersen åbner døren til sin lille, hyggelige etværelses lejlighed på Amager.

Venstre underarm er plettet af forskellige nuancer af blå maling. Malingen stammer fra det maleri, der står på et staffeli i stuen.

Maleriet giver hende glæde, struktur og noget at stå op til, mens hun – med hjælp fra Michael Daubjerg og hans kollegaer i Akut Psykiatrisk Hjælp-teamet i Psykiatrisk Center Amager – igen finder sin vej i livet.

Kirstine Andersen har diagnosen bipolar, og for et par uger siden var hun på vej ned i et sort hul og havde svært ved at få taget sin medicin. Men med intensiv hjælp fra APH-teamet har hun allerede fået det markant bedre.

Sygeplejerske Michael Daubjerg bruger et simpelt skema som udgangspunkt for de personlige recovery samtaler, han har fået øjnene op for gennem specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje. På den måde får han og borgeren talt om emnerne; håb, mestring (følelse af selvkontrol), muligheder og relationer.

dag er han glad for, at han holdt fast.

”Det har været fantastisk at finde ud af, hvad der er evidens for, der virker for patienterne. Og det har været fantastisk at møde alle de store kanoner med den sidste nye viden inden for psykiatrien,” siger Daubjerg.

”Specialuddannelsen har fuldstændig ændret mig både som person og som sygeplejerske”.

”F.eks. i forhold til misbrugerne havde jeg tidligere af og til en tendens til at tænke, at det er deres egen skyld og egen beslutning, hvis de tager amfetamin. Men sådan tænker jeg ikke længere. Det er mennesker, der har så meget med i bagagen. Jeg har fået en helt anden forståelse for dem,” fortæller Michael Daubjerg.

Vejen frem

Michael Daubjerg er ikke alene om at have fået øjnene op for værdien af specialuddannelsen.

I dag har hun indvilliget i at lukke Sygeplejersken ind i sit hjem og sit liv for at give et indblik i, hvordan Michael Daubjerg bruger specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje.

Omdrejningspunktet for besøget i dag er en såkaldt ”personlig recovery-samtale”. Samtalen er en direkte udløber af det eksamensprojekt, Michael Daubjerg lavede på specialuddannelsen i 2019.

”Personlig recovery, hvor man tager udgangspunkt i borgerens håb og drømme, er forholdsvist nyt inden for området akut ambulans psykiatri,” forklarer Michael Daubjerg.

På baggrund af den viden og de kompetencer han har fået på specialud-

dannelsen, har han udarbejdet et simpelt skema med fire overskrifter, som de skal tale om i dag: Håb, mestring, muligheder og relationer.

Han lægger skemaet på stuebordet foran Kirstine Andersen.

”Det handler om, hvad der er vigtigt for dig, og hvordan du ser dine muligheder og håb og graden af kontrol i dit liv samt om dine relationer,” forklarer Michael Daubjerg.

En helt ny mand og sygeplejerske

Som far til to små børn og med en gravid kæreste og mange deadlines var specialuddannelsen krævende, og på et tidspunkt havde Michael Daubjerg lyst til at kaste håndklædet i ringen. Men i

REGISTRER DIG - DET ER VIGTIGT

Gå ind og registrer din specialuddannelse i psykiatrisk sygepleje i autorisationsregisteret <https://stps.dk/da/autorisation/opslagautreg/#>

Det er vigtigt for at kunne lave analyser på de specialuddannede sygeplejersker, som er til gavn for sundhedsvæsenet.

Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje udbydes regionalt. Læs om kravene på www.specpsyksygeplejerske.dk

"Specialuddannelsen har givet mig en forståelse for, hvad der skal til for at implementere nye tiltag. Tidligere havde jeg også en tendens til at sige: "Hvad nytter det? Vi får alligevel ikke ressourcerne". Det var uoverskueligt. I dag ser jeg små forbedringstiltag overalt," siger Michael Daubjerg.

Antallet af uddannelsespladser i psykiatrisk sygepleje er steget løbende de seneste år, og i tre ud af fem regioner

EN NY PSYKIATRIPLAN

Mens patienter, pårørende og ansatte i psykiatrien venter på regeringens bebudede 10-årsplan for psykiatrien, ser Sygeplejersken nærmere på nogle af de udfordringer og løsninger, der findes i psykiatrien i dag.

Mål for specialuddannede sygeplejersker

I Region Syddanmark, Hovedstaden, Sjælland og Syddanmark, har sat mål for at øge antallet af sygeplejersker med specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje.

- Sjælland 50 pct. i 2025.
- Syddanmark 55 pct. i 2024.
- Hovedstaden 50 pct. – men uden specifikt årstal.
- Nord- og Midtjylland har ingen målsætninger.

har man i dag en målsætning om, at andelen af specialuddannede sygeplejersker skal øges fra de nuværende 20 pct. til 50 pct. (se boks). En målsætning, som Dansk Sygeplejeråd mener, alle regioner burde have.

Det kan være med til at råde bod på, at psykiatrien i årtier har lidt under manglende ressourcer og manglende specialiseret viden. Der er stor mangel på speciallæger i psykiatrien, og blandt sygeplejerskerne, der udgør den største personalegruppe og dermed også står for plejen og behandlingen i psykiatrien, er det kun hver femte, der i dag har en specialuddannelse i psykiatrisk sygepleje.

I Region Syddanmark, hvor man har det mest ambitiøse mål (55 pct. i 2024) for andelen af psykiatriske sygeplejersker, siger uddannelseskoordinator Gitte Vase:

"Sygeplejerskerne bliver i stand til at varetage komplekse problemstillinger og samarbejde tværfagligt. De ser ikke kun den psykiske diagnose, men det hele menneske. De får et metaperspektiv og i situationer med tvang, er det dem, der er

gode til at træde et skridt tilbage. De spiller en kæmpe rolle."

Fra eksamensprojekt til virkelighed

I stuen på Amager er der plads til sårbarheden, bekymringerne og det, der er svært.

Men samtalens klare omdrejningspunkt er Kirstine Andersens håb og drømme for fremtiden samt hvilke muligheder og ressourcer, hun kan trække på for at leve det liv, hun ønsker.

Drømmen om et job her og nu, der kan løfte hende ud af dagpengesystemet. Stoltheden ved allerede at have skrevet en ansøgning. Stoltheden over selv at have rakt hånden ud efter hjælp, inden hun ramte bunden. Drømmen om på længere sigt at bruge sin uddannelse inden for offentlig administration. Glæden ved at male, læse bøger, se venner, lave og spise god mad. Værktøjerne til at dulme trangene til selvskade og få taget medicinen om morgenen.

Det er Kirstine Andersen, der taler, mens Michael Daubjerg styrer retningen, lytter, opsummerer, støtter og anerkender ord og følelser.

"Efter jeg har taget specialuddannelsen, er jeg blevet en anden Michael. Mere large og rolig. I dag ved jeg, hvordan jeg skal sikre mig, at jeg hører og forstår, hvad der er vigtigt for borgeren," fortæller Michael Daubjerg.

Efter samtalen er slut, er Kirstine Andersen meget positiv.

"Måden, vi har talt om det på, hvor det bliver meget op til mig, gør, at jeg også får tænkt over tingene på en anden måde. Jeg har indset, at der er håb. Der er noget at se frem til, selvom jeg til tider tænker, at det er der overhovedet ikke."

Michael Daubjerg supplerer:

"Håbet er exceptionelt. Kan vi bevare det eller udbygge og øge det, er vi godt på vej i behandlingen."

Han fortæller, at recovery-skemaet også har været med til at dokumentere APH-teamets indsats.

"Data fra skemaerne viser, at ved at stabilisere borgerne tidligt kan man nedbringe syge- og indlæggelsesdage. Borgerne får det markant bedre," siger Michael Daubjerg. ●

”MINE KOMPETENCER RÆSEDE FULDSTÆNDIG I VEJRET”

Kirsten Kallestrup, 55 år,
distriktssygeplejerske ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Region Midtjylland.

”Mine faglige kompetencer ræsedede fuldstændig i vejret, da jeg tog specialuddannelsen. Det gjaldt både basal viden om psykiatri, som f.eks. psykopatologi, men også basal sygepleje, f.eks. pædagogik, men som vi bruger meget inden for sygepleje, men som jeg kun havde fået minimal teoretisk undervisning i.

Jeg blev uddannet sygeplejerske i 1988, og dengang var sygepleje ikke en videnskab, men et praksisfag.

Da jeg begyndte i psykiatrien i 2003, blev jeg sidemandsoplært. Det var meget learning by doing, og jeg synes da egentlig, at jeg var blevet rimelig dygtig. Men da jeg tog specialuddannelsen i 2011-2012, fik jeg den teoretiske baggrund for det, jeg gik og lavede. Og det var fantastisk.

På specialuddannelsen fik vi undervisning i dokumentation, kvalitetsarbejde og tværfaglighed – alt sammen redskaber til at kvalitetssikre

sygeplejen. Der var undervisning i litteratursøgning, hvilket var helt enormt givtigt. Jeg er jo uddannet, inden der var noget, der hed internet. Det var en fantastisk verden, der åbnede sig for mig, og jeg har brugt det lige siden.

Helt konkret har det betydet noget for den måde, jeg møder patienterne på. I dag kobler jeg min erfaring for, hvad der virker, sammen med evidens og teoretisk viden.

Uddannelsen har gjort, at jeg ikke længere famler og også tør stole mere på min erfaring og intuition, for jeg ved, at der ligger forskning bag.

Jeg er blevet klogere på de unge mennesker, jeg arbejder med, og har fået øjnene op for, hvorfor de gør, som de gør. Det har givet mig meget større tolerance for og en større indsigt i deres måde at være på.

Helt generelt har uddannelsen givet mig en større selvtillid. Jeg ved bare, hvad jeg har med at gøre.”

SYGEPLEJEN ER BLEVET SJOVERE OG MERE FAGLIG

Julie Winther Christensen, 31 år,
arbejder på sengeafsnit for voksne med skizofreni og psykos

”Specialuddannelsen har gjort, at sygeplejen er blevet langt mere faglig. Jeg har fået et meget større teoretisk afsæt og kan se sygeplejen meget mere nuanceret og planlægge og observere bedre. Jeg er blevet en bedre sparringspartner og deltager i højere grad i faglige drøftelser og har fået større forståelse for diagnostik og medicinsk behandling.

Mine kompetencer er blevet væsentligt bedre, min dokumentation er mere faglig og jeg kan bedre argumentere, når vi skal planlægge og strukturere forløb.

Uddannelsen var et spark til at ville noget mere. I dag har jeg ansvar for undervisning, udvikling, uddannelse og kompetenceudvikling på et åbnet afsnit for voksne med psykos i Aalborg, og på længere sigt vil jeg gerne arbejde med ledelse.

Jeg lavede mit eksamensprojekt omkring borderline, selvskadende adfærd og om måden, hvorpå vi snakker om og med patienterne. Jeg skrev om, hvordan man kan tackle selvskadende

adfærd og strukturere plejen i form af samtaler, der har afsæt i værktøjer som mentaliseringsbaseret teori og Guidet Egen-Beslutning.

Jeg valgte emnet, fordi det var en patientgruppe, der fyldte meget, og som vi havde mange diskussioner om, hvordan vi skulle håndtere. Vi havde svært ved at forudsige og forstå selvskader. Jeg havde rigtig svært ved at handle fagligt i forhold til den patientgruppe og blev tit personligt involveret. Jeg kom til kort og følte mig fyldt op af patienterne, fordi jeg ikke havde kompetencer til at tackle dem.

I dag har jeg en meget større sikkerhed, og jeg har lært at forstå selvskadende adfærd. Når vi får selvskadende patienter indlagt, tænker jeg, at jeg gerne vil være kontaktperson – for her kan jeg virkelig noget.

Uddannelsen har også gjort, at jeg generelt er blevet mere engageret, har fået flere visioner og er mere tilfreds med at gå på arbejde.”

Et værk, jeg har manglet i min praksis

Bogen er meget vellykket og giver i høj grad indsigt i og forståelse for senfølger efter kræftbehandling. Den efterlader oplevelsen af, at der er meget at forstå og meget at gøre i jagten på et liv med færre senfølger. Bogen har opmærksomhed på andre faktorer end den klassiske forståelse af medicinsk årsagssammenhæng – spændende. Særligt interessant at også genom-vinkel bringes i spil. Alle fremstillede problematikker er gennemsynet af et højt fagligt psykologisk niveau. Samtidig er der en fin balance mellem biomedicinske årsager, konventionelle og alternative behandlingsmuligheder og evidensbaserede henvisninger. For alle kapitler gælder, at mulig behandling mod senfølgen bliver afdækket, og det afklares, hvor der er begrænsede behandlings- og henvisningsmuligheder. Især det sidste er god viden. Jeg får den tanke, at denne bog er det samlede værk, jeg har manglet i min sygeplejerspraksis.

Bogen er letlæst og sproget flydende. Den kan læses i sammenhæng, eller bruges som opslagsværk. Der er balance mellem teori, cases, og metoder. Metoder som kalder på at blive afprøvet i klinikken.

Bogen bliver rundet af med patientperspektivet, herunder påvirkningen af den sundhedsprofessionelle i arbejdet med alvorligt syge. Dette er en underkendt faktor, som ikke får megen opmærksomhed i det kliniske arbejde, og det gør bogen fantastisk rele-

●● **Bogen indeholder en skematisk detaljering af seksuelle senfølger. Jeg er begejstret for denne oversigt.**

vant for den, som har berøring med kræftpatienter.

Smertens genese bliver dissekeret. Det giver mulighed for at se og handle på den del af smerten, som er problematisk for patienten. Ønsker patienten, at der skal gøres noget ved smerten? En spændende

Bobby Zachariae og Mimi Yung Mehlsen, (red.)
LIVET EFTER KRÆFT
Senfølger og andre udfordringer efter afsluttet kræftbehandling
FADL's Forlag 2020
240 sider – 299,95 kr.

vinkel at inddrage patienten i.

Bogen skaber basis for en udviklende samtale med det menneske, som er ramt på sin livskvalitet pga. træthed og søvnproblemer frem for at lægge op til et foredrag fra den sundhedsprofessionelle, og den er lærerig, hvis man har en særlig interesse i at udforske menneskets reaktionsmønstre. Den giver uddybende indsigt i psykologiske mekanismer, mulige eksistentielle overvejelser skitseres, og det bliver tydeligt, hvad helhedsorienteret forståelse indebærer.

Omkring arbejdslivet efterlades læseren med indtryk af, at små tiltag kan udløse store forandringer.

”Kognitive forandringer” afdækker myter og faktuel viden og årsag/virkning beskrives multifaktorielt. Det øger overblikket over kognitive problematikker og muligheder for at udforske, udrede og rådgive om eventuel behandling.

Bogen indeholder en skematisk detaljering af seksuelle senfølger. Jeg er begejstret for denne oversigt. Den giver fornyet viden og mod på at tale med patienterne om seksualitet og for at afdække og isolere problemers omfang uden at intimidere hverken patient eller personale.

Afsnittet om pårørende stadfæster betydningen af at inddrage og se – ikke kun patienten – men alle vigtige personer i dennes nærhed.

Kun savner jeg en kortlægning af, hvilken betydning specialiseret fysioterapi kan bidrage med omkring senfølger til kræft.

Helle Mona Larsen, Sygeplejerske, projektkoordinator, Klinisk Forsknings Enhed Onkologisk afd. R, OUH

Fortæl, hvad det er, litteraturen kan

Sygeplejersken Podcast
NO. 5 - NOVELLER,
POESI OG PATIENTER
28. februar 2020

”Kan man blive en bedre sygeplejerske af at læse bøger?” Det spørgsmål forsøger tilrettelæggeren af denne podcast at besvare. Vi er med i undervisningen i narrativ medicin på Syddansk Universitet og følger to kandidatstuderende sygeplejersker. Narrativ medicin forsøger at bygge bro imellem humaniora og sundhedsvidenskab. Underviserne er fra litteraturens verden, og de studerende fra den medicinske og sundhedsfaglige. Sammen læser de tekster, digte, noveller og uddrag af romaner, og de deltager i skriveøvelser. Ordenes betydning er i fokus. ”De kan noget med ord, perspektiver og analyser, som vi andre ikke kommer i nærheden af,” siger en af de kandidatstuderende sygeplejerske om betydningen af at blive undervist af ikkesundhedsprofessionelle. Tilbage til spørgsmålet: Begge studerende svarer bekræftende: ”Ja, man kan blive en bedre sygeplejerske af at læse bøger. Skønlitteraturen hjælper med at få et andet perspektiv end ens eget, at udforske og træne sin nysgerrighed på den anden og at kunne sætte sig i en andens sted.”

Når vi nu i denne podcast bevæger os ind i litteraturens verden, savnede jeg den gode historie som eksempel på, hvad det er, litteraturen kan i vores arbejde med mennesker. En historie, som ville få mig til at løbe hen og melde mig på kurset i narrativ medicin.

Hanne Lindhardt, MSA, sundhedsplejerske

En tilfreds, men forpustet læser

Per Arne Dahl
**SÅRBARHEDENS KRAFT
- AT FINDE STYRKE I
SVAGHEDEN**
Kristeligt Dagblads Forlag
2020
265 sider - 249,95 kr.

Per Arne Dahl, norsk teolog og biskop, har skrevet en bog om sårbarhed. Covid-19-pandemien har vist, at vi er sårbare som menneskehed og som individer. Vi holder mest af at præsentere vores stærke, perfekte sider. Dahls intention er, at vi forstår, hvordan sårbarhed kan give ny styrke, hvis vi er åbne om den og dermed fremtræder som ”den bedste udgave af os selv, nemlig som vi er, skabt i Guds billede...”

Godt at nogen slår et slag for mennesket i sin helhed. Dahls udgangspunkt er en svær periode i eget liv. Han blev ramt af pludselig døvhed, som viste sig at stamme fra en uoprettelig skade i det ene øre. Stærk tinnitus og lydforvrængning berøvede ham ydermere oplevelsen af stilhed. Som biskop, forfatter og foredragsholder var handicappet voldsomt og krævede langvarig genoptræning med mange modløse perioder.

Dahl underbygger sin idé om sårbarhedens kraft så flittigt, at jeg indimellem havde vanskeligt ved at se skoven for bare træer på grund af de utallige citater fra Biblen, musik, digtning og samtaler. Bogen ville vinde ved at luge lidt, så de enkelte citater kunne blomstre. Jeg blev desuden forpustet af den sproglige form: Spørgsmål, citat, svar, teser, mange spørgsmålstejn, udråbstegn. Pust. Men ingen tvivl, Dahl er en belæst, reflekterende mand, og mange citater og kommentarer berørte mig.

Lillian Linus Larsen, sygeplejerske, SD, specialuddannet i psykiatrisk sygepleje

Deres liv bliver mit

MICHALA EICH
Sygeplejerskevikar

Tekst MICHAEL HOLBEK

HVAD LÆSER DU LIGE NU?

””At koge bjørn” af Mikael Niemi.”

HVORDAN HAR DEN INSPIRERET DIG?

”De mange nordiske forfattere, der har beskrevet livet og tiden med de store, sociale skel, sult og fattigdom i 1800-tallet i Nordnorge og Nordsveriges smukke, men barske natur, har inspireret mig til at læse en nyere bog om den tid. Den beskriver på en forunderlig måde naturen i et sprog så poetisk, at jeg er i Nordsverige, sanser naturen og kender dens mennesker og dyr. Deres liv bliver mit liv for en kort stund. Den er spændende og lærerig, og jeg prøver at læse og nyde den langsomt og indprente mig detaljerne. Det er en bog om kærligheden, som aldrig dør, til et menneske, til naturen og den gudstro, der er rammen om livet.”

HVILKEN BOG BURDE ALLE SYGEPLEJERSKER LÆSE - OG HVORFOR?

”Tove Ditlevsens forfatterskab og især hendes ”Samlede Digte” er gode at kende og at kunne vende tilbage til for en sygeplejerske. Tove Ditlevsen beskriver livets mangfoldighed. Hun har været den patient, vi som sygeplejersker møder og plejer. Hun forsøger ikke at løse alle problemerne og kræver dem heller ikke løst, men beskriver dem, giver dem farve og lærer os at respektere hvert eneste menneske.”

HVILKEN BOG FIK DU ALDRIG LÆST HELT TIL ENDE?

”Kim Leines ”Profeterne i Evighedsfjorden”. Den begyndte forkert for mig. Andre bøger af Kim Leine er jeg meget optaget af, men ikke denne.”

KORT NYT OM BØGER

Niels Frid-Nielsen
I EN TYND TRÅD
 Om at leve med en alvorlig sygdom
ERINDRING
 Gyldendal 2020
 240 sider - 249,95 kr.

Navnet er velkendt. Forfatteren har været kulturredaktør på TV Avisen, inden han i 2012 blev opereret for en hjernetumor, hvis følger han i en periode havde ignoreret, før han begav sig til lægen - ansporet af sin hustru. Bogen beskriver Frid-Nielsens historie, som han oplevede den. Diagnose, operation, genoptræning, mangel på energi - og tanker om, hvad der egentlig er væsentligt i dette liv. Frid-Nielsen har mødt mange interessante mennesker gennem sit arbejde. Deres betydning for forståelsen af sygdommen og tanker om døden fylder i bogen, der er tilegnet de mere end 1.500 personer, som hvert år diagnostiseres med en hjernetumor.

Per Leth
AF SKADE BLIVER MAN KLOG
 En guide til at leve med en
hjerneskade
 Straarup & Co 2020
 196 sider - 200 kr.

En grønspættebog for mennesker med hjerneskade og deres pårørende. Det er forfatterens betegnelse for de råd og fortællinger om tilværelsen efter en senhjerneskade, en apopleksi, han præsenterer i denne bog. Der er fokus på strategier, metoder og værktøjer - tilsat en god mængde selvironi over de manglende evner til at holde orden, både konkret og

på egne tanker. To-do-lister og andre hjælpsomme lister bliver en del af løsningen på roderiet. Pen og papir bliver en fast del af beklædningen i mødet med andre mennesker, og så hjælper deltagelse i et forsøg med hypnose den varige bedring på vej for denne forfatter.

Kai Randbæk Greve
NÅR LIVET GÅR I STYKKER
 - EN FARS BERETNING
 Empey 2020
 185 sider - 219,95 kr.

Bogens omdrejningspunkt ligger 40 år tilbage, og et af hovedbudskaberne er, at mennesker i krise har brug for, at netværket er nærværende og udviser ægte forståelse. Kai, som er diakon, og hustruen Jonna venter deres tredje barn, ud over de to børn på to og fire år, de har i forvejen. Men Jonna og det lille barn, hun venter, dør begge som følge af komplikationer før fødslen, og forfatteren skriver om dette tab. Det er en meget detaljeret beskrivelse, som også inkluderer andre alvorlige tab, livskriser, jobskifte, flytninger, håb og en gennemgående sorg, der efter 10 år brydes med et nyt ægteskab og yderlige to børn. Kai vil gerne, at sorg betragtes som et livsvilkår - ikke som en mulig diagnose. Og han afslutter bogen med fire indsigtfulde anbefalinger til mennesker, som har mistet en nærtstående.

jb

Et udbredt problem med store konsekvenser

VOLD I FAMILIEN - VIDEN FOR FAGFOLK
 Lev uden vold, Mary Fonden, Akademisk Forlag
 2020
 320 sider - 249,95 kr.

Lidt over hvert sjette barn i Danmark vokser op med vold i familien. En del af disse børn er selv udsat for vold og/eller vidne til vold imellem forældrene. Børn, som oplever indirekte vold, er - i lighed med børn, som er direkte udsatte - også ofre for vold. Deres trivsel er påvirket fysisk og psykisk, de har adfærdsproblemer og nedsat indlæringssevne.

Forskningen i vold i familien er forholdsvis begrænset i Danmark. Forfatterne til denne antologi har ønsket at samle og synliggøre nyere dansk viden om vold i familien til brug i undervisningssammenhæng. Målgruppen er studerende på professionshøjskoler. Kapitlerne, 17 i alt, er skrevet af både forskere og praktikere på feltet. Antologien har partnervold som omdrejningspunkt dvs. vold mellem to voksne i en relation. De tre sidste kapitler beskæftiger sig direkte med de konsekvenser, det har for børn at vokse op med vold i familien.

Vold i familien er tabubelagt og trods udbredelsen, er tidlig opsporing og forebyggelse mangelfuld. For både voksne og børn har volden store konsekvenser for generel trivsel og helbred. Formålet med bogen er at medvirke til at få sat øget fokus på forebyggelse. Både kvinder og mænd kan være udsatte og voldsudøvere. Kvinder er hyppigere udsat for partnervold end mænd, og ofte optræder flere voldsformer samtidig.

Antologien har mange bidragsydere. Teksten er let læselig, og man bliver taget i hånden med en læsevejledning i indledningen og et resumé af indholdet før hvert kapitel. Forskningsartiklerne har en omfattende litteraturliste, som kan kompensere for, at teksten i hvert kapitel er forholdsvis kortfattet.

Selvom målgruppen fortrinsvis er studerende, kan sundhedsplejersker og andre professionelle, som arbejder med børn og familier, have glæde af antologien om et udbredt problem med store konsekvenser.

Hanne Lindhardt, MSA, sundhedsplejerske

"...der er tid til at lære og spørge, uanset hvor travlt vi har"

Lidija Ajhorn
Sygehus Sønderjylland

Din introduktion er noget helt særligt for os

På Sygehus Sønderjylland gør vi os umage for at give dig en god og tryk start som sygeplejerske. I de første to måneder gennemgår du et introduktionsprogram, der er udarbejdet i forhold til afdelingens speciale. Introduktionen består bl.a. af simulationstræning og en løbende opfølgning. I de første to måneder er du også i vagt sammen med erfarne sygeplejersker, som du kan få sparring hos, inden du kommer i selvstændig vagt.

Introduktionsforløb er forskellige, så du får en introduktion, som passer til netop dit nye job. Her fortæller sygeplejerske **Lidija Ajhorn** om sin start på Fælles Akut Modtagelsen på Sygehus Sønderjylland.

"Det er et stort spring at gå fra at være studerende med en vejleder bag sig til at være selvstændig sygeplejerske med det ansvar, som følger med. På FAM oplever jeg en stor åbenhed blandt mine kollegaer. De bakker mig op, og der er tid til at lære og spørge, uanset hvor travlt vi har.

De første to måneder var jeg ikke en del af afdelingens vagtnomer, og det gav mig mulighed for at følge og lære af kollegaer, som jeg måske ikke havde arbejdet så meget sammen med før. Det var utrolig lærerigt, og jeg kan kun opfordre andre til at benytte sig af den mulighed - også selvom det kan være fristende at kaste sig ud i opgaverne med det samme."

En værdifuld ressource, der ikke må gå tabt

SENIORER. Gruppen af sygeplejersker over 60 år vokser støt, og hvis der ikke gøres en aktiv indsats for at fastholde seniorerne, tager de værdifuld viden og kompetencer med sig, når de forlader arbejdsmarkedet. Mange er villige til at blive længere, men det kræver de rette rammer og vilkår.

” **H**vis ikke jeg havde haft mulighed for at gå ned i tid, kunne jeg ikke lave andet end at arbejde og derefter gå hjem og restituere. Så havde jeg måske været udbrændt om et år.”

61-årige Solveig Olafsdottir har arbejdet på fuld tid gennem hele sin karriere. Hun var også tillidsrepræsentant, men for to år siden blev hun ramt af en blodprop i hjernen. En af eftervirkningerne er udtalt træthed. Hvis hun bliver overbelastet, tager det flere dage at komme ovenpå igen, så hun er nødt til at økonomisere med de kræfter, hun har.

Udover at opsiges hvervet som tillidsrepræsentant, har hun derfor i samarbejde med sin arbejdsgiver fået tilrettelagt arbejdet, så hun nu arbejder 30 timer ugentligt, ikke til senere end 22 og helt er fritaget for nattevagter.

Erfarne og stabile seniorer

Solveig Olafsdottir er en del af den voksende gruppe af seniorsygeplejersker. Hver 12. sygeplejerske i regionerne er nu over 60 år. Samlet set er antallet af seniormedarbejdere i regionerne steget med 75 pct. på bare 10 år, fra 9.500 personer i 2008 til 16.500 i 2018. Det viser en ny analyse ud-

arbejdet af Forhandlingsfællesskabet og Danske Regioner. Analysen viser også, at seniormedarbejderne gennemsnitligt har lavere sygefravær end alle andre medarbejdere i regionen, samt at de gerne tager aften- nat- og weekendvagter.

Deres afgang fra arbejdsmarkedet har desuden betydning for målet om 1.000 flere sygeplejersker inden udgangen af 2021.

Seniorsygeplejerskerne er derfor en medarbejdergruppe, der i den grad er værd at investere i, mener chefanalytiker ved VIVE, Christina Holm-Petersen, der i mange år har arbejdet med fagprofessioners arbejdsliv, motivationsfaktorer og fagidentiteter.

”Seniorerne har meget erfaring. De har ikke små børn, der bliver syge og skal hentes i institutioner, og de har derfor potentielt lavere sygefravær. Så de har mulighed for at være en meget stabil arbejdskraft, der giver kontinuitet og stabilitet i hverdagen. Der er en god pointe i at tænke den gruppe som et aktiv og interessere sig for, hvad der skal til for at fastholde dem eller trække dem tilbage i faget,” siger hun.

Arbejdet skal være attraktivt

”Jeg havde aldrig troet, at jeg skulle gå ned i tid. Men vi kan alle ende i en situation, hvor vi er nødt til at skifte spor. At gå ned i tid har været en forudsætning for, at jeg fortsat kan fungere ordentligt på arbejdet. Og at jeg er menneske, når jeg kommer hjem,” siger Solveig Olafsdottir.

DSR Analyse foretog i 2019 en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige 60-67-årige medlemmer af Dansk Sygeplejeråd. Omkring 6.150 medlemmer deltog i undersøgelsen, og heraf angav 73 pct. af de erhvervsaktive sygeplejersker, at de er villige til at udskyde deres tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet med et år. Hver fjerde angav, at de er villige til at arbejde flere timer, end de gør nu. Undersøgelsen viste også, at hver tredje sygeplejerske, der har forladt faget, er villig til at komme tilbage. Men det kræver, at de rette rammer og vilkår er til stede.

”Jeg brænder for sundhedsplejen, men jeg vil gerne undgå at blive så nedslidt, at jeg ikke orker at skulle op og ned fra gulvet med de små,” siger sundhedsplejerske **Lene Fræhr**, 64 år.

De væsentligste faktorer, der kan få sygeplejersken til at blive længere eller komme tilbage til faget, er bedre seniorordninger, højere løn, bedre arbejdsmiljø og mere fleksibilitet, viser undersøgelsen.

Netop fleksibilitet og en individuel tilgang til medarbejderens behov er helt afgørende, hvis man ønsker at fastholde seniorerne. Det forklarer Per H. Jensen, der er professor ved Aalborg Universitet og tilknyttet projektet Seniorarbejdsliv.

”Hvis man ønsker at fastholde seniorerne, er det essentielt at få etableret en sammenhæng mellem de kompetencer og ressourcer, medarbejderne har, og de

krav, der stilles til dem. At arbejdet tilrettelægges i samarbejde med vedkommende og på nogle måder, som gør arbejdet attraktivt, spændende og interessant. For ellers gider folk ikke være der,” siger han.

Den udlægning er 66-årige Elisabeth Kofoed Haahr enig i. Hun har været ansat på intensiv afdeling på Nordsjællands Hospital i 26 år. Hun er med egne ord frisk og rask, og har ingen planer om at gå på pension foreløbig. Hun arbejder 22 ½ time om ugen og har selv indflydelse på sin vagtplanlægning. Netop det gør udslaget for, at hun fortsat er på arbejdsmarkedet.

”Hvis jeg ikke havde haft den mulighed, så havde jeg nok valgt at gå. Med den her ordning har jeg friheden til at gå på pension præcis når jeg ikke synes, jeg orker mere,” siger hun.

Værdifulde ressourcer ud af faget

Et notat fra DSR Analyse i 2020 viser, at sygeplejerskerne i dag trækker sig 2½ år senere, end de gjorde i 2009. Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er i dag 64½ år, men kun 19 pct. af sygeplejerskerne er fortsat i beskæftigelse, når de fylder 67 år. Det er ikke kun problematisk set i lyset af sygeplejerskemanglen. Det vidner også om et kæmpe tab af sygeplejefaglige kompetencer, der er bundet i de

Seniorordning og løn kan holde på de ældre

Hovedresultater af undersøgelsen blandt samtlige 60-67-årige medlemmer af Dansk Sygeplejeråd om tilbagetrækning og mulighederne for udskydelse heraf:

- 7 ud af 10 er villige til at udskyde deres tilbagetrækning med et år. 73 pct. af de adspurgte angav, at f.eks. bedre seniorordninger, højere løn eller mere fleksibilitet i arbejdet kunne få dem til at udskyde deres tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet med et år.
- Hver fjerde er villig til at arbejde flere timer. 27 pct. angav, at f.eks. bedre seniorordninger og højere løn kunne få dem til at arbejde flere timer.
- Hver tredje sygeplejerske uden for beskæftigelse er villig til at komme tilbage til faget. 35 pct. af de sygeplejersker, der ikke er i beskæftigelse angav, at f.eks. bedre seniorordninger, bedre arbejdsmiljø, højere løn og mere fleksibilitet kunne få dem tilbage i faget.

Kilde: DSR Analyse

enkelte medarbejdere, forklarer formand for Seniorsammenslutningen i Dansk Sygeplejeråd, Mette Bille.

”Seniorerne har bunkevis af viden og kompetencer, der ikke er skrevet ned nogle steder. Det er en erfaring, der bor i den enkelte medarbejder, og den tager de med sig, når de forlader arbejdsmarkedet. Derfor skal vi have et arbejdsmarked, der fastholder frem for at skubbe ud,” siger hun.

En del ledelser har efter hendes opfattelse ikke godt nok øje for seniorernes kompetencer. De bliver f.eks. ofte overset i forbindelse med kurser og efteruddannelse, fordi det ikke vurderes at kunne svare sig i kraft af deres alder.

”Men sygeplejersker over 60 går altså ikke rundt med rollator. De kan i den grad flytte benene og komme afsted,” slår hun fast.

”Seniorer kan ikke lære nyt”

Per H. Jensen bekræfter, at fordomme om seniorer er udbredte. Det gælder ikke kun erfarne sygeplejersker, men bunden i måden vi taler og tænker om ældre mennesker på i samfundet i det hele taget.

”Generelt er vi tilbøjelige til at foretage generaliseringer. Man siger f.eks. ”sådan er de gamle” eller ”de kan ikke lære nyt”. Men der er jo stor forskel på mennesker, og derfor er det meget problematisk, hvis man bare antager, at en 64-årig er ”sådan og sådan”. En arbejdsgiver kan være så styret af sine fordomme, at han ligefrem undlader at ansætte seniorer eller vælger at afskedige dem først,” forklarer han.

Det er ærgerligt, for ifølge Christina Holm-Petersen er det netop seniorernes alder, der er et af deres største aktiver.

”Der er masser af områder, hvor man har brug for seniorernes erfaring og viden, og hvor de oftest står med et nyuddannet personale, hvor man er gammel i gårde, hvis man har været der i et år. At have den fornødne erfaring betyder, at man kan lave sygepleje af en højere kvalitet,” siger hun.

De har mulighed for at være en meget stabil arbejdskraft, der giver kontinuitet og stabilitet i hverdagen.

CHRISTINA HOLM-PETERSEN, chefanalytiker ved VIVE

”Man vil ikke bare parkeres i et hjørne, fordi man er fyldt 60. Selvom jeg går på pension om seks år, ønsker jeg stadig faglig og personlig udvikling. Jeg vil gerne lære nyt hele tiden, og jeg vil helst ikke vælges fra til nye opgaver eller kurser,” fortæller Solveig Olafsdottir. Spurgt til sine kompetencer som senior svarer hun:

”Min erfaring gør mig i stand til at læse og bedømme en situation meget hurtigt. Jeg ved, hvad jeg skal gøre, hvornår jeg skal gøre det og hvorfor jeg gør det. Man bliver frigjort i sin praksis, når man er tryk og sikker i det, man laver. Det giver ro, overblik og overskud.”

Forringet pension en væsentlig faktor

Generelt er sygeplejersker som faggruppe udfordret pensionsmæssigt, fordi de historisk set har lange perioder med deltid, og fordi der ikke betales fuld pension af særydelser.

"Jeg har indtryk af, at det mange steder halter med at få taget samtalen med medarbejderne og spørge den enkelte, hvad der kan gøre det mere attraktivt for lige præcis dem at blive på arbejdsmarkedet," siger 61-årige **Solveig Olafsdottir**, som efter en blodprop nu arbejder 30 timer ugentligt på 1813.

DSR Analyses undersøgelse blandt de 60-67 årige sygeplejersker viser f.eks., at en ordning med delpension kunne få 19 pct. af de erhvervsaktive sygeplejersker til at udskyde deres tilbagetrækning med et år. Men det er langt fra alle, der kan få den form for fleksibel tilbagetrækning til at hænge sammen økonomisk.

Det kan Solveig Olafsdottir nikke gendende til. Hun forsøgte at indgå aftale med sin arbejdsgiver om en såkaldt seniorstilling, hvor fuld arbejdsgiverbetalt pension bevares på trods af nedsat tid, men fik afslag.

”Jeg kunne godt ønske mig, at man økonomisk kunne tillade sig at gå ned i tid uden at skulle sætte både pension og levevilkår over styr. Det betyder rigtig meget i den sidste ende, at pensionen forringes,” siger hun.

Det samme gælder for 64-årige Lene Fræhr, der er sundhedsplejerske i Vejen Kommune. Hun valgte helt at droppe at gå ned i tid, da hun fik afslag på en seniorstilling.

”Jeg regner med at leve mange år endnu, og jeg vil helst ikke gå og bekymre mig om, hvorvidt pensionen slår til. Så jeg er blevet på mit gamle timetal. Jeg brænder for mit arbejde, men jeg bliver snart 65, og som sundhedsplejerske skal man op og ned fra gulvet med de små hele tiden. Så nu må vi se, hvor længe jeg kan holde til at blive,” siger hun.

Hun henviser desuden til den udbredte mangel på netop sundhedsplejersker, og undrer sig over, at man ikke gør mere for at holde fast i dem, man har.

”Vi er mange ældre sundhedsplejersker, og om et par år kan mange af os gå på pension. Hvis man var lidt mere fleksibel og havde nogle bedre vilkår for seniorerne, så kunne man måske fastholde flere af os,” siger hun.

Seniorstillinger gemt i skuffen

Seniorstillingerne er ganske vist en af anbefalingerne i de rammeaftaler om seniorpolitik, som Forhandlingsfællesskabet har indgået med Kommunernes Landsforening og Regionernes Lønnings- og Takstnævn.

Men i praksis anvendes de stort set ikke. Medarbejdere over 52 kan søge en seniorstilling, men de har ikke krav på den.

Ifølge Seniorsammenslutningens formand, Mette Bille, er det et glemt område, som både ledelser og administration helst ikke vil trække op af skuffen:

”For selvfølgelig koster det. Men det ville være pengene værd, for det er i den grad noget, der kan få folk til at blive hængende. Jeg synes kun det er rimeligt, at man fra arbejdspladsens side sætter ind og hjælper den enkelte, hvis man ønsker at fastholde dem.” ●

Elisabeth Kofoed Haahr, 66, har en god pensionsordning og har lidt mere udbetalt, end hun havde, før hun gik ned i tid. Derfor har hun haft frihed til at tilrettelægge arbejdet, som hun vil.

EKSPERTJOB TIL PENSIONEREDE

Seniorer i specialfunktioner kan aflaste det faste personale, mener Seniorsammenslutningen.

35 pct. af de sygeplejersker, der har forladt faget, svarer, at et eller flere forhold kunne få dem til at arbejde som sygeplejerske igen. Det viser DSR Analyses spørgeskemaundersøgelse fra 2019. Seniorsammenslutningens Mette Bille påpeger i den forbindelse, at der gemmer sig værdifulde ressourcer i denne gruppe.

”I forbindelse med coronakrisen meldte mange pensionerede sygeplejersker sig til jobbankerne. Det vidner for mig om, at der er en stor gruppe, der godt kan lokkes tilbage til faget i et vist omfang. Der kunne man da med fordel se på, om man kunne gøre brug af den gruppe på en anden måde,” siger hun.

Hun nævner som eksempel en ældre sygeplejerske, der egentlig havde forladt faget, men som fik mulighed for at komme tilbage og bruge sin spidskompetence som amme-sygeplejerske i nogle timer om ugen på en fødeafdeling. Hun siger:

”Der er masser af seniorer, som gerne vil arbejde, men som ikke længere magter en fuldtidsstilling. Til gengæld er de eksperter på områder, hvor man kunne lade dem komme til i det omfang, de magter, så det resterende personale fik tid til alt det andet. Der er masser af arbejdskraft at trække på, og det synes jeg er værd at reflektere over, når nu riget fattes sygeplejersker.”

HVER EN TIME TÆLLER

Hvis Danmark i fremtiden skal have et velfærdssamfund, der hænger sammen, så har vi behov for et arbejdsmarked, hvor seniorerne kan bruge deres værdifulde kompetencer og erfaringer. Det mener formand for Dansk Sygeplejeråd, Grete Christensen.

Tekst **MARIA KLIT**

”Det er utroligt vigtigt for et fremtidigt velfærdssamfund, at arbejdsgiverne tænker i nye muligheder for at fastholde deres ældste medarbejdere og viser dem, at de sætter pris på dem og er villige til at gøres deres til, at de kan blive nogle flere år på arbejdsmarkedet.”

Sådan lyder det fra sygeplejerskernes formand, Grete Christensen, som uddyber:

”Det kan være alt fra at huske dem, når der er efteruddannelse, eller tilgodese deres behov for ændringer i måden at arbejde på, så det i højere grad passer til dem, hvor de er i livet. Det kan være at yde tillæg for de kompetencer, de besidder, eller at kompensere dem, når de går ned i tid, så de ikke får forringet deres pensionsvilkår. Den gestus bør man yde seniorerne, inden de forlader arbejdsmarkedet.”

Grete Christensen mener, at arbejdsgiverne sidder med alle kort på hånden til at kunne vise deres erfarne medarbejdere, at de vil dem, at de har brug for dem – og at de faktisk slet ikke kan undvære dem:

”De har simpelthen ikke råd til at sige farvel til så mange medarbejdere for tidligt. Hver en time tæller, hvis vi overhovedet skal gøre os forhåbninger om at opnå målet om 1.000 flere sygeplejersker inden udgangen af 2021, eller at have nok sygeplejersker i vores sundhedsvæsen i det hele taget.”

”SYGEPLEJERSKE UNDER CORONA”

vinder fornem pris

Kære sygeplejersker

Fagbladet *Sygeplejersken* og kommunikationsteamet i Dansk Sygeplejeråd har vundet Anders Bording's Idépris for portrætserien ”Sygeplejerske under corona”.

Men i virkeligheden er det jeres pris. For det var jer, der stod frem og delte jeres historier.

Da alvoren af Covid-19 ramte Danmark i marts måned, talte vi på fagbladet *Sygeplejersken* og i det øvrige kommunikationsteam i Dansk Sygeplejeråd om, hvordan vi skulle håndtere, at de fleste af os skulle sendes hjem fra arbejde, mens sygeplejerskerne skulle stå i forreste linje.

Vi besluttede hurtigt, at vi ville lave en række dagbogslignende portrætter af

sygeplejersker og deres arbejde under corona og bringe dem løbende på Facebook.

Vi ville skabe et rum, hvor vi i Dansk Sygeplejeråd kunne være der for jer – og I kunne være der for hinanden. Samtidig ville vi sikre den historiske dokumentation for en helt særlig periode i sygeplejerskernes historie.

For mens landet lukkede ned, og vi isolerede os fra hinanden, gik I på arbejde og lukkede igennem jeres historier op for, hvordan der så ud uden for hjemmets fire vægge.

Kære sygeplejersker, tusind tak, fordi I så beredvilligt delte og fortalte jeres historier.

Og tak, fordi I bakkede hinanden op med respektfulde, kærlige og opmuntrende kommentarer.

I fortalte historier om alt fra, hvordan I på ingen tid ombyggede skadestuer

til på forsvarlig vis at kunne tage imod Covid-19-patienter, tænkte worst-case-scenario og oprettede kittelskoler for at minimere risikoen for smitte ved på- og aftagning af værnemidler. Historier om, hvordan I nogle steder manglede værnemidler, måtte genbruge mundbind og tage i Harald Nyborg og købe nytårsbriller.

**Alle
fortællingerne
kan læses her:**

dsr.dk/coronadagbog

Det var vigtige historier, der var med til at presse sundhedsmyndigheder og regering til at få styr på værnemiddelsituationen.

I alt blev det til ca. 60 historier om, hvordan I sygeplejersker – som altid – var der for patienterne på hospitalerne, de ældre borgere i hjemmeplejen, de nybagte forældre, patienterne i psykiatrien, de hjemløse og mange, mange flere steder.

Jeres historier var og er så vigtige for at perspektivere og nuancere forholdene for patienterne og sundhedsvæsenet og for at kunne sikre jer de bedst mulige arbejdsforhold.

Tak for jer. Og tak fordi I løbende deler jeres historier i *Sygeplejersken* og i andre medier.

Hilsen fagbladet Sygeplejersken og kommunikationsteamet i Dansk Sygeplejeråd

Fagbladet Sygeplejersken og kommunikationsteamet i Dansk Sygeplejeråd vandt den fornemste pris for specialmedier i Danmark Anders Bording Prisen i en ny kategori, Bording's Idépris. Den hædrer »en enestående idé, et produkt eller projekt på et specialmedie, som er eksekveret originalt og kreativt og dermed tjener som inspiration for den journalistiske udvikling for andre medier.« De to øvrige nominerede i kategorien var Dansk Metal og Samvirke. Sygeplejersken har tidligere vundet Bording-prisen fem gange - senest i år 2003.

3% på lønkontoen. Hvordan kan det lade sig gøre?

Lån & Spar Bank A/S, Cvr.nr. 13 53 85 30, Forbehold for trykfejl.

3% i rente på op til 50.000 kr. kræver medlemskab af DSR og afsluttet uddannelse. Indestående over 50.000 kr. forrentes med 0%. Du skal samle hele din privatøkonomi hos Lån & Spar (LSBprivat er en del af en samlet pakke af produkter og services, som din økonomi kredittvurderes ud fra) Rentesatserne er variable og gælder pr. 9. maj 2019. Du behøver ikke flytte dine realkreditlån. Men evt. ændringer og nye realkreditlån skal gå gennem Lån & Spar og Totalkredit – se alle vilkår på lsb.dk/medlemsvilkaar.

Man skal vist eje sin egen bank, for at få de fordele. Og det er ikke helt forkert. Når Lån & Spar giver 3%* i rente på lønkontoen, er det ikke, fordi vi er bedre venner med Nationalbanken end andre banker. Det er fordi vores ejerkreds mener, at vi skal tilbyde medlemmer af DSR særligt favorable vilkår. Selv i en tid hvor renten ellers er negativ.

Lån & Spar er ejet af bl.a. DSR. Er du medlem, ejer du os. Derfor får du højere rente, bedre vilkår og en bestyrelse, der til hverdag varetager dine interesser som lønmodtager.

Giver det mening? Ring 3378 1927 – eller gå på lsb.dk/dsr og book et møde.

Lån & Spar

FORSKNINGSBASEREDE MASTERUDDANNELSER

PROCESLEDELSE OG ORGANISATORISK FORANDRING

Bliv uddannet til at skabe udvikling, læring og forandring i organisationer! Du lærer at anvende forskellige tilgange til facilitering af dialogiske processer. Til dagligt arbejder du med forandringsledelse, procesledelse, personaleudvikling, HR eller undervisning.

SEMINARER I AALBORG OG KØBENHAVN
PROF.AAU.DK

LÆREPROCESSER

Vil du styrke din teoretiske ballast inden for læring, organisationsudvikling og evaluering? Du vil opnå kompetencer til at iværksætte, udvikle og vurdere mange slags læringsmiljøer og læreprocesser. Tilfører jobs inden for læring mere indhold og bedre kvalitet. Uddannelsen giver flere muligheder for valg af specialisering og enkeltfag.

SEMINARER I AALBORG
MLP.AAU.DK

LEDELSES- OG ORGANISATIONSPSYKOLOGI

Giver dig forskningsbaseret viden om psykologien bag disciplinen 'ledelse af mennesker og organisationer'. For ledere og konsulenter, der arbejder med ledelses-, medarbejder- og organisationsudvikling. Fokus på egen faglige og personlige udvikling.

SEMINARER I AALBORG
LOOP.AAU.DK

INNOVATION OG KREATIVT LÆRINGSDESIGN

En uddannelse for dig med interesse for eksperimenterende undervisningsformer og kreative læringsmiljøer. Du vil opnå et forskningsbaseret og fagligt stærkt fundament til at inddrage sanserne og kunsten som igangsættende for kreativitet, innovation og entreprenørskab.

SEMINARER I AALBORG
KREA.AAU.DK

EFTERUDDANNELSE

TLF: 9940 9420

EFTERUDDANNELSE@AAU.DK

WWW.EVU.AAU.DK

AALBORG UNIVERSITET

Mindeord

ANNI KARMILIE LINDHØJ

Dansk Kristelig Sygeplejeforening (DKS) har mistet en tidligere formand, en kompetent medarbejder og en kær ven, Anni Lindhøj.

Anni Lindhøj blev uddannet fra Kommunehospitalets Sygeplejeskole i København i 1961.

I mange år arbejdede hun på Aarhus Amts Sygeplejeskole som sygeplejelærer og senere som henholdsvis afdelingssygeplejerske og oversygeplejerske på Lokalcen-ter Møllestien i Århus. Derefter blev hun ansat på plejehjemmet Hestehavehusene, hvorfra hun blev pensioneret.

Sideløbende med sygeplejearbejdet engagerede Anni sig i DKS som lejrleder, bestyrelsesmedlem, kasserer og fra 1979 – 1990 som formand. Hun medvirkede også i det internationale arbejde Nurses Christian Fellowship International og deltog bl.a. i en konference i Indien i 1984, hvor hun var taler.

Anni havde et godt overblik, var en dygtig ordstyrer og ikke bange for at tage fat på et stykke praktisk arbejde – som når en stand skulle gøres klar på en helsemesse. Hun var afholdt, stille af natur – og gerne med et glimt i øjet.

Som pensionist involverede Anni sig som leder af en bogbutik og senere en genbrugsbutik, hvor hun var aktiv, indtil hun blev ramt af en hjerneblødning i 2016. De sidste år tilbragte Anni på Aarhus Friplejehjem, hvor hun døde den 24. juli 2020, 84 år gammel.

Vi er taknemlige, fordi vi fik lov at lære Anni at kende. Vi vil huske hende – og savne hende.

På vegne af Dansk Kristelig Sygeplejeforening
Grete Schärfe
formand

JYTTE OVERGAARD

Det er med stor sorg vi i Sygeplejerskeuddannelsen Hillerød, Københavns Professionshøjskole har modtaget besked om, at Jytte Overgaard er sovnet ind efter et længere sygdomsforløb. Jytte har været ansat som adjunkt i Hillerød siden 2016. Jytte har fra første dag været en underviser, der satte spor hos både kolleger og studerende. Med sit store engagement og viden kunne Jytte undervise, så det blev vedkommende og forståeligt for hver enkelt studerende. Jytte kunne etablere læringsrum, hvor det var tilladt at spørge, og hun formåede at skabe nære faglige relationer til studerende.

Som kollega har Jytte bidraget med sit blik for de sammenhængende læringsforløb og har til alle tider kunnet koble og drøfte fagenes sammenhæng og nødvendighed for hinanden. Jytte var igennem hele sit sygdomsforløb meget åben om sin situation og havde en usædvanlig livskraft. Jytte havde appetit på livet og underviste nærmest fra sygesengen. Jytte formåede at være kritisk og sætte høj faglighed i fokus. Jyttes livslyst og smittende latter har fyldt rummene – og vi er meget taknemmelige for at have fået mulighed for at være hendes kolleger, selvom det blev alt for kort. Vi vil savne Jytte i vores fællesskab.

Vi sender de varmeste tanker til Peter og Valdemar.

På vegne af kolleger fra Sygeplejerskeuddannelsen
Hillerød, KP
Kirstine Winther og Merete Brædder

THE FUTURE IN PRIVACY & HYGIENE SOLUTIONS

Keep it Clean™

SILENTIA SKÆRMSYSTEM

Kravene til et hygiejnisk nærmiljø omkring patienten bliver hele tiden vigtigere. Keep it Clean™ er Silentias bidrag til nedsat smittespredning. Silentias skærmsystem giver stor fleksibilitet og kan tilpasses til alle plejemiljøer. Skærmene er nemme at rengøre, flytte og folde sammen. • Læs mere på silentia.dk

EasyClean™

Alle vores produkter lever op til strenge hygiejnekrav. Overfladerne er nemme at rengøre. Det går hurtigt, og smittespredningen nedbringes på en effektiv måde.

Book tid for en **GRATIS FREMVISNING** hos jer på telefon 39 90 85 85 eller mail info@silentia.dk

Rengøring af lægeklinikker

Vi overholder Statens Serum Instituts anbefalede retningslinjer for rengøring i lægeklinikker.

Med høj faglighed er vores medarbejdere rustet til opgaven.

Ring eller skriv – vi er landsdækkende

Delta Rengøring
Teglvej 1
4990 Saksøbing
Tlf. 4054 6546
delta@delta-rengoering.dk
www.delta-rengoering.dk

Svar på test side 36

1. A. 2. B. 3. A. 4. B.
5. C. 6. C. 7. B. 8. A.

Læs mere her:

- Rehabilitering af patienter med kronisk obstruktiv lungesygdom, 2011
- Ånde-nød: en undersøgelse af eksistentielle og åndelige fænomeners betydning for alvorligt syge patienter med kronisk obstruktiv lungelidelse, 2012
- The effect of real-time telemedicine video consultations between nurses and patients with severe Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD), 2013.
- Telemedicin og egenomsorgskompetence, 2019

Marie Colding
Laursen
3. semester
VIA Viborg

Terese Klausen
5. semester
Københavns
Professionshøjskole

Sarah Munksø
Lauridsen
4. semester
UC Diakonissestiftelsen

Julie Feldborg
4. semester
UC Syd
Åbenrå

Nathalie
Kjær Bach
4. semester
UC Diakonissestiftelsen

**Kira Vanessa
Vestergaard-Lau**
6. semester
VIA UC Viborg

Amanda Risum
Pedersen
5. semester
VIA UC Viborg

“ Det er værd at se sygeplejestuderende som en investering...”

Nogle sygeplejersker er ikke synderligt interesserede i at hjælpe studerende til at blive dygtige sygeplejersker. Ærgerligt, for der er så megen god viden og erfaring, der er værd at dele.

Som studerende er det vigtigt at føle sig velkommen på de afdelinger, hvor man har sine praktikforløb. Det er vigtigt, at man bliver taget godt imod, og at sygeplejerskerne viser interesse for en som studerende. Det har for mig skabt nogle trygge rum for udvikling og læring, hvilket har haft betydning for, hvordan jeg personligt og fagligt har udviklet mig under uddannelsen.

Hovedparten af mine praktikperioder har været præget af nogle fantastiske sygeplejersker, hvilket har været medvirkende til en positiv udvikling. Det har været medvirkende til, at jeg med succes har opnået mine læringsmål, at jeg har turdet udfordre mig selv, og endelig har det fastholdt min interesse for at arbejde som sygeplejerske.

Mine erfaringer viser, at det helt rigtige læringsmiljø ikke kun handler om faglighed på en afdeling. Det har også stor betydning,

at man bliver mødt af et venligt personale med en interesse i at lære fra sig. Det er noget, der for mig har virket motiverende og har medvirket til at igangsætte nogle gode læringsprocesser.

Min første, lange praktik på 2. semester var en, jeg havde set frem til. Efter et teoretisk 1. semester var jeg enormt spændt på at komme ud og se, hvad det vil sige at være sygeplejerske i praksis. Jeg husker en hændelse under denne praktik, hvor jeg som nysgerrig studerende havde henvendt mig til noget personale med et spørgsmål. Jeg husker at blive kigget i øjnene, hvorefter jeg blev efterladt uden svar. Min kliniske vejleder fortalte mig dengang, at ikke alt personale havde interesse i at have studerende på afdelingen.

Det var en kortvarig hændelse, som ikke skulle have haft den store betydning. Dog tog det dengang en

smule af selvtilliden fra mig. Jeg var uvidende om, hvor mange af de ansatte, der havde den samme holdning, hvilket betød, at jeg for det meste henvendte mig direkte til min kliniske vejleder, hvis jeg havde spørgsmål. Det gjorde sig gældende i resten af praktikforløbet.

I dag finder jeg det virkelig ærgerligt, at praktikken forløb, som den gjorde, når jeg tænker på, hvor mange fantastiske sygeplejersker, der har præget mig siden. Der er så megen god viden og sygeplejefaglig erfaring, der er værd at dele.

Som sygeplejerske – og i særdeleshed som klinisk vejleder – er det mere end bare et stort ansvar at forme fremtidens sygeplejersker. Det er også et kæmpe privilegie. Det er værd at se sygeplejestuderende som en investering, da vi på et tidspunkt ikke længere er studerende, men uddannede sygeplejersker, som en dag bliver jeres kollegaer. ☺

SORBACT® GEL DRESSING SÅRKONTAKTLAG MED HYDROGEL

Forebygger og behandler sårinfektioner

Forhøjede niveauer af mikroorganismer vil medføre øget infektionsrisiko og forsinket sårheling. Sorbact® reducerer mængden af mikroorganismer på en sikker måde, og forbedrer dermed forudsætningerne for sårheling.

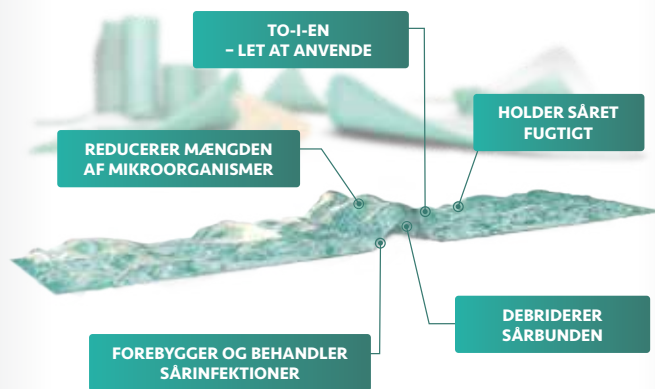
Holder såret fugtigt

Sorbact® Gel Dressing optimerer såret ved at tilføre fugt til tørre eller letvæskende sår. Sorbact® Gel Dressing har en høj fugtgivende evne, hvilket fremmer effektiv autolytisk debridering.

Vil du prøve Sorbact® Gel Dressing?

Send os blot en besked på info@abigo.dk. Skriv "Prøve Sorbact Gel Dressing" samt dit navn, afdeling og arbejdssted, så sender vi prøven til dig.

Varenr.	Størrelse	Antal/æske
98136	7,5x7,5 cm	10
98137	7,5x15 cm	10
98139	3x15 cm	10
98180	NYHED! 15x20 cm	5
98181	NYHED! 20x25 cm	5

2020-75 Sorbact® er et registreret varemærke, der ejes af ABIGO Medical AB.

ABIGO Pharma A/S · Stengårdsvej 25, 4340 Tølløse · Tel. 46 49 86 76 · sorbact.dk

**Vi nøjes ikke med
at takke loyale
medlemmer.
Vi giver dem
penge tilbage.**

Martin Sørensen er ikke kunde i et forsikringselskab. Han er medlem af et forsikringsfællesskab, hvor vi er sammen om at sikre hinanden. Som medlem har Martin trofast bidraget til fællesskabet i 21 år. Derfor er han en af de mange, som i december fik del i de over 114.000.000 kr., vi udbetalte i loyalitetsrabat til vores medlemmer sidste år.

Vil du også være en del af forsikringsfællesskabet, så læs mere på bauta.dk

Bauta Forsikring
En del af LB Forsikring

Bauta Forsikring – en del af LB Forsikring A/S
CVR-nr. 16 50 08 36, Farvergade 17, DK-1463 København K

JOB

Se alle stillinger
www.job.dsr.dk

Praktiske oplysninger til annoncører

Deadline kl. 9:00 for indtastning af KURSER/MØDER/MEDDELELSER på www.dsr.dk under Information til annoncører

Nº 11 — 2020
9. sep. 2020

Nº 12 — 2020
30. sep. 2020

Nº 13 — 2020
28. okt. 2020

Vejledning ved indtastning af kurser/møder/meddelelser, kontakt redaktionen, Henrik Boesen, på tlf. 4695 4189, hbo@dsr.dk

Rådgivning og vejledning vedr. opsætning af annoncer

Media-Partners ApS · Alhøjvej 2, Stilling · 8660 Skanderborg
Tlf. 2967 1446 · E-mail marianne@media-partners.dk
www.media-partners.dk · Her kan du også rekvirere medieinformation

Indleveringsfrister for STILLINGSANNONCER til de kommende numre

Nº 11 — 2020
10. sep. 2020

Nº 12 — 2020
1. okt. 2020

Nº 13 — 2020
29. okt. 2020

Sidste frist for indlevering af materiale er kl. 10:00 hos Media-Partners ApS

Udgivelsesdatoer

Nº 11 — 2020
28. sep.-1. okt. 2020

Nº 12 — 2020
19.-22. okt. 2020

Nº 13 — 2020
16.-19. nov. 2020

NETANNONCER

Gå ind på <http://job.dsr.dk/> og indtast Quick-nummeret, så kommer du direkte ind til netannoncen, hvor du kan læse meget mere om stillingen. Netannoncer kan indtastes hele døgnet.

Quicknr. **Aftengruppe Nord**
330330751 Odense Kommune
Sygeplejerske til afløsning
Ansøgningsfrist 15. september 2020

Quicknr. **Plejecentre**
330336126 Lejre Kommune
To stærke ledere med faglige visioner
Ansøgningsfrist 15. september 2020

Quicknr. **Kriminalforsorgen**
330336440 Københavns Kommune
Ledende sygeplejerske/enhedsleder
Ansøgningsfrist 17. september 2020

Quicknr. **Vaserne**
330336482 Rudersdal Kommune
Distriktsleder
Ansøgningsfrist 17. september 2020

Quicknr. **Verdishave**
330336087 Københavns Kommune
Sygeplejerske
Ansøgningsfrist 20. september 2020

Quicknr. **Tranehaven**
330337650 Gentofte Kommune
Sygeplejerske
Ansøgningsfrist 21. september 2020

Quicknr. **Sundhedstjenesten**
330332897 Skanderborg Kommune
Sundhedsplejerske
Ansøgningsfrist 30. september 2020

VIGTIG MEDDELELSE

På grund af den fortsatte situation med risiko for spredning af corona-virus er der stadig risiko for, at et eller flere af de nævnte arrangementer i listen herunder bliver aflyst.

DERFOR: Når tidspunktet for begivenheden nærmer sig, bør du tjekke hos den enkelte arrangør, om arrangementet bliver gennemført.

SENIORSAMMENSLOTNINGEN

Medlemmer, der er fyldt 55 år, er velkomne til Seniorsammenslutningens arrangementer

til formiddagskaffe, herefter guidet rundvisning på museet (ligger på 2. sal, ingen elevator). Vi slutter dagen af med frokost.

Tid og sted:

6. oktober 2020 kl. 10:00 - 14:00

Hovedindgangen på Oringe, Færgegaardsvej 15, 4760 Vordingborg.

SJÆLLAND

Besøg på Oringe Museum

Vi mødes i Gæstespisestuen

Arrangør:

Seniorsammenslutningen
Storstrømmen

Tilmelding:

Bindende tilmelding senest 28. september 2020 til Gurli på tlf. 2115 2954, mail: gurlise@hotmail.no eller Susanne på tlf. 2232 4457, mail: nistruphan-sen@gmail.com

Pris:

75 kr. for medlemmer og
125 kr. for gæster

Årsmøde - Orientering om Medusa -et liv uden vold

Årsmøde: Beretning - Planlagte og nye aktiviteter - Valg til kontaktudvalg - Frokost og kaffe - Efterfølgende orienterer repræsentanter fra "Medusa" - et liv uden vold.

Tid og sted:

6. oktober 2020 kl. 11:00 - 15:00

Plejecenter Fjordstjernen,
Isefjords alle 25 - 27,
4300 Holbæk

Arrangør:

Seniorsygeplejersker Kreds
Vestsjælland.

Tilmelding:

Senest den 24. september 2020 til Ruth Hersinger på tlf. 5943 7716 eller på mobil 2218 4316

Pris:

Der indsamles 25 kr. pr. deltager, som doneres til "Medusa"

Yderligere oplysninger:

Mødet er kun for medlemmer/sygeplejersker

Seniorsygeplejersker Roskilde.**Fremtidsfuldmagt -****Testamente**

Advokat, Erik Øvlisen orienterer om fremtidsfuldmagt og testamente.

Tid og sted:

30. september 2020 kl. 13:30 - 15:30.

Margrethegården, Dr. Sofievej 68, 4000 Roskilde.

Tilmelding:

Senest 25. september 2020 til Karin Karlsson på tlf. 4026 5553 eller mail: karink48@hotmail.com

Pris: 50 kr. for medlemmer 75 kr. for gæster. Indbetales på konto: 1551 0010351170

Yderligere info:

Der serveres kaffe og kage

Arrangør:

Kontaktudvalget i Roskilde

NORDJYLLAND**Foredrag v/Flemming Retbøll**

Flemming fortæller om "25 år på TV2/Nord". Herefter er der valg til Kontaktudvalget

Tid og sted:

6. oktober 2020 kl. 14:00 - 16:00

Kredskontoret, Sofiendalsvej 3, 9200 Aalborg SV

Arrangør:

Kontaktudvalget / Seniorsammenslutningen

Tilmelding:

Senest 1. oktober 2020

Pris:

Gratis

Yderligere oplysninger:

www.dsr.dk/nordjylland

SYDDANMARK**Vi mødes igen i Seniorsammenslutningen Esbjerg**

Invitation til hyggeligt samvær. Drøftelse af afdelingens fremtid, oplysninger om kontaktudvalgets arbejde jfr. håndbogen og valg af nye medlemmer til kontaktudvalget.

Billeder fra vores udflugter og en hyggelig snak over kaffen.

Tid og sted:

16. september 2020 kl. 14:00 - ?

Hovedbiblioteket, Nørregade 19, 6700 Esbjerg - Lokale 1

Arrangør:

Seniorsammenslutningen
Esbjerg

Tilmelding:

Senest 11. september 2020 til Elna Schousboe på tlf. 2334 0526, mail: elnaschousboe@gmail.com eller Nina Jacobsen på tlf. 3032 4337

Pris:

50 kr. for kaffe/brød

Yderligere oplysninger:

www.dsr.dk/kredse/syddanmark/medlemsfordele > Senior i Syddanmark

Vi mødes igen i Seniorsammenslutningen Syd

Vi besøger Krematoriet og får en rundvisning. Derefter kører vi til Forsamlingshuset i Stubbæk, Aabenraa, hvor en bedemand fortæller om deres arbejde.

Efter foredraget orientering af valg til kontaktudvalget, hvor-

efter der afholdes valg

Tid og sted:

5. oktober 2020 kl. 12:30 - ?

Se adresser nedenfor under tilmelding

Arrangør:

Seniorsammenslutningen i Syd

Tilmelding:

Senest 30. september 2020 til Doris Klockmann på mail: dorisklockmann@yahoo.dk, tlf. 2183 7070. Vi mødes ved Krematoriet, Gammeldam 16, 6200 Aabenraa. Efterfølgende kører vi til Stubbæk Forsamlingshus, Dybkærvej 2, Stubbæk, 6200 Aabenraa.

Pris:

70 kr. for kaffe m.m.

Yderligere oplysninger:

www.dsr.dk/kredse/syddanmark/medlemsfordele > Senior i Syddanmark

Møde med kreds næstformand

Første kreds næstformand, Line Gessø Hansen fortæller om FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Arrangementet foregår på UC Lillebælt, se adresse nedenfor.

Tid og sted:

1. oktober 2020 kl. 13:30 - 15:30.

UC Lillebælt Erhv. & Prof. Høj-skole, Niels Bohrs Alle 1, 5230 Odense

Arrangør:

SESAM Fyn

Tilmelding:

Senest 25. september 2020 til Ingelise på tlf. 5184 2275, mail: ibruhn@hotmail.com eller Conny på tlf. 2176 8818, mail: coands@gmail.com

Yderligere oplysninger:

www.dsr.dk/kredse/syddanmark/medlemsfordele > Senior i Syddanmark

KREDSMØDE**HOVEDSTADEN****Netværk for sygeplejersker med begrænsning i arbejdsevnen**

Du er velkommen til at deltage i mødet for at se, om det er noget for dig.

Tid og sted:

2. november 2020 kl. 13:00 - 16:00

DSR Kreds Hovedstaden,

Frederiksborggade 15, 4. sal,
1360 København K

Arrangør:

DSR, Kreds Hovedstaden

Tilmelding:

www.dsr.dk/hovedstaden/arrangementer

Arbejds miljøinteressegruppen

Deltag i kredsens interessegruppe - for dig, som er engageret i arbejdsmiljø.

Tid og sted:

3. december 2020 kl. 16:00 - 18:00

DSR Kreds Hovedstaden,
Frederiksborggade 15, 4 sal,
1360 København K

Arrangør:

DSR, Kreds Hovedstaden

Tilmelding:

www.dsr.dk/hovedstaden/arrangementer

MEDDELSE**Legatmeddelelse Maria og Johs. Herfurths fond**

Fondens formål er at yde støtte til uarbejdsdygtige sygeplejersker (erhvervs sygdomme). Til ansøgningen vedlægges lægelig dokumentation for erhvervs sygdommen. Ansøgning sker elektronisk på www.dsr.dk/legater. Fonden kan søges indtil den 4. oktober 2020.

Hertoft-eftermiddage sæson 2020 - 2021**Sted:**

Psykiatrisk auditorium, Rigshospitalet, Henrik Harpestrengs Vej (opgang 61a)

Tid:

Kl. 16:00 - 18:00

Målgruppe:

Alle interesserede

Arrangører:

Sex & Samfund / Sexologisk Forskningscenter (AAU)

Vært:

Professor Christian Graugaard

Pris:

Gratis

Yderligere info:

De forskellige Hertoft-eftermiddage kan ses her: www.klinisk.aau.dk/forskning/forskningsomraader/sexologisk-Forskningscenter/ og på www.sexogsamfund

MEDLEMSTILBUD

FADL'S FORLAG

Efterår i fagets tegn

Køb bøger med medlemsrabat.

dsr.dk/rabatter

FH ONLINEKURSER

**STYRK DINE GRUNDLÆGGENDE
IT-KOMPETENCER. GRATIS FOR
DIG SOM MEDLEM AF DSR.**

dsr.dk/rabatter

BAUTA FORSIKRING

**ØKONOMISK TRYGHED HVIS DU
BLIVER RAMT AF EN SKADE ELLER
EN ULYKKE.**

dsr.dk/rabatter

MUNKSGAARDS FORLAG

**KOBL AF MED EN BOG.
KØB BØGER MED MEDLEMS-
RABAT.**

dsr.dk/rabatter

medela
mother's milk,
everyday amazing™

Hjælper dig til at støtte mødre

Som førende fortalere for modermælk, arbejder vi tæt sammen med anerkendte forskningsinstitutter og vi lytter til vores kunder og slutbrugere.

Vi fremstiller en række innovative produkter og tjenester med et omfattende træningsmateriale, for at sikre at du finder den mest passende løsning for alle mødre.

Læs mere på: medela.dk/undervisningsmateriale

Kundskaber bragt til dig gennem evidensbaseret forskning

TØRRE ØJNE?

Fugt alene er ikke nok

THEALOZ DUO

Danmarks mest solgte øjendråbe mod tørre øjne

DU MI nov 2019

Med trehalose – naturens egen måde at beskytte sig på

Unik kombination, der beskytter cellerne, fugter og smører

thealozduo.dk

Uden konserveringsmiddel

THEALOZ® DUO

ØJENDRÅBER TIL TØRRE ØJNE

Få indflydelse i Din Sundhedsfaglige A-kasse

Medlemsdemokrati:

Torsdag den 29. oktober afholder vi delegeretmøde i Din Sundhedsfaglige A-kasse. På mødet deltager 70 delegerede, som alle er medlem.

Her kan du som medlem få indflydelse på a-kassens arbejde.

Du kan:

- Stille forslag, der skal behandles af delegeretforsamlingen.
- Overvære delegeretmødet som tilhører.
- Stille op til hovedbestyrelsen, der er ansvarlig for administrationen og fastlægger de overordnede linjer

Tid:

Delegeretmøde og valg til hovedbestyrelsen
Torsdag 29. oktober 2020 kl. 10.00
Sted: Kosmopol, Fiolstræde 44, 1171 Kbh K.

Læs mere og se frister for forslag og opstilling på dsa.dk/delegeretmoede.

Nuværende hovedbestyrelse i DSA:

Anné Pilgaard

Formand i DSA
1. næstformand
Dansk Sygeplejeråd

Charlotte Graungaard Falkvard

Næstformand i DSA
Formand
Radiograf Rådet

Anna-Marie Laustsen

Regionsformand
Ergoterapeutforeningen
Region Syddanmark

Hanne Krogh

Kreds næstformand
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Hovedstaden

Helle Kjærager Kanstrup

Kreds næstformand
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Nordjylland

Jacob Gøtzsche

Kredsbestyrelsesmedlem
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Midtjylland

John Christiansen

Kredsformand
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Syddanmark

Katja Wienmann Bramm

2. næstformand
Danske Bioanalytikere

Kirsten Ægidius

Ergoterapeut

Kristina Helen Robins

Kredsformand
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Hovedstaden

Leif Strickertsson

Kredsbestyrelsesmedlem
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Nordjylland

Lillian Bondo

Konsulent
Jordemoderforeningen

Anja Hoyer Didriksen

(suppleant), Kreds næstformand
Dansk Sygeplejeråd
Kreds Sjælland

Lisbeth Krabbe Nielsen

(suppleant), Regionsformand
Ergoterapeutforeningen
Region Midtjylland

Tine Nielsen

(Suppleant), Regionsformand
Danske Fysioterapeuter
Region Hovedstaden

Din
Sundhedsfaglige
A-kasse

JEG KOMMER UD TIL DE HJEMLØSES VERDEN

Fortalt til
LAURA ELISABETH LIND

Foto
PER MORTEN ABRAHAMSEN

BERIT JEPPESEN FINK, 41 år
Nyt job: 1. marts 2020 ved Psykiatrisk Gadeplansteam på Psykiatrisk Center Amager, hvor hun tager ud til hjemløse borgere med komplekse, psykiatriske tilstande som skizofreni.
Kom fra: 10 år ved Gynækologisk Afdeling på Rigshospitalet, Center for Seksuelle Overgreb – og har bl.a. også arbejdet i Psykiatrisk Ambulatorium ved Psykiatrisk Center Glostrup.

“Det er skræmmende og grænseoverskridende at skulle indlægge en patient på akut gule og røde tvangspapirer. Men hvis man holder fokus på, at vi er fagligt kompetente til at vurdere, hvad der tjener patienten bedst, så er jeg aldrig i tvivl om, at det er det, der skal til. Vi tvangsindlægger på akut gule papirer, hvis vi har en forventning om, at patientens tilstand ellers meget snart vil forværres fysisk eller psykisk, eller på røde papirer, hvis patienten er til fare for sig selv og andre. Her har vi politiet med. De gule har vi en del af, og en gang imellem må vi tvangsindlægge på røde papirer. Men det er mere normalt, at jeg kommer ud til patienterne, og så modtager de frivilligt deres behandling.

Vores vigtigste opgave er at lindre deres psykotiske tilstand og gøre det tåleligt at være i den forpinte verden, de kan være i, hvor de jo ofte hører stemmer eller ser ting, der ikke er der. Vi skal gøre os synlige, så de hjemløse trygt kan henvende sig til os. Så selvom jeg har indlagt en patient på akut gule papirer imod hans vilje, så kommer jeg ud og besøger ham på hospitalet. Og jeg følger op og ser ham igen senere på herberget og hjælper med at udlevere den antipsykotiske medicin, han har brug for den kommende uge.

Da jeg så stillingen, tænkte jeg: “Findes det job virkeligt?” Jeg var klar til at søge stillingen, for jeg havde været 10 år i Center for Seksuelle Overgreb, så der skulle ske noget nyt. De seksuelle overgreb begyndte også at fylde for meget. Det er en noget dystert verden. Det er hjemløseverdenen også, men når det er meget hospitaliseret, så

har man ikke rigtig fornemmelsen af, hvordan deres hverdag og liv i virkeligheden er. Det savnede jeg. Så for to år siden skiftede jeg speciale og startede så faktisk her i gadeplanspsykiatrien i et barselsvikariat, og derefter var jeg et halvt år i et psykiatrisk ambulatorium, inden jeg landede det faste job, jeg har nu. Som psykiatrisk gadesygeplejerske kommer jeg ud til de hjemløses verden og skal handle bedst muligt inden for de rammer, der er. Det er en kæmpe udfordring. Og det er helt skelsættende, at vi ikke har nogen base. Behandlingen foregår oftest til skue for andre. Det tror jeg ikke sker andre steder. Man behandler normalt bag lukkede døre.

Vi dækker hele København, Tårnby og Frederiksberg, og vi tager imod henvendelser fra bekymrede samfundsborgere, men især også fra ansatte i Hjemløseenheden og bestemte herberger og natcaféer. Vi gør meget ud af at supervisere og opbygge et godt samarbejde med de ansatte på hjemløseområdet, så de hjemløse får den hjælp, de har brug for. Mit arbejde handler meget om at være synlig derude og pleje relationerne, så vi får spredt budskabet om, at vi er der for at hjælpe de hjemløse.” ☺

SAVNER DU INSPIRATION TIL KARRIEREN?

Hent råd og vejledning om karriere og jobsøgning på dsr.dk. Som medlem kan du booke tid til personlig sparring om jobsøgning, efter- og videreuddannelse eller karrieremuligheder.

Læs mere på dsr.dk/job-og-karriere

DANSK SYGEPLEJERÅDS HOVEDBESTYRELSE

DANSK SYGEPLEJERÅD CENTRALT

Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 3315 1555
Fax: 3315 2455
www.dsr.dk
dsr@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Man - tors 9.00 - 16.00
Fre 9.00 - 15.00

**Lederforeningen
Dansk Sygeplejeråd**
Sekretariatschef
Jonna Søegaard
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 4695 3900
www.dsr.dk/lederforeningen
lederforeningen@dsr.dk

**Sygeplejestuderendes
Landssammenslutning**
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 4695 4234
www.dsr.dk/sls
sls@dsr.dk

Sygeplejeetisk Råd
Formand
Anne Bendix Andersen
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
www.sygeplejeetiskraad.dk

KREDS HOVEDSTADEN

Kredschef
Anne Tovborg

Frederiksborggade 15, 4.
1360 København K
Telefon: 7021 1662
Fax: 7021 1663
www.dsr.dk/hovedstaden
hovedstaden@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Man, tirs, tors, fre
9.00 - 14.00
Ons 13.00 - 16.00

Lokalkontor
Store Torv 11, 1.
3700 Rønne
Telefon: 7021 1662
Fax: 5695 3812

Åbningstid
Man 12.00 - 15.00
Tirs 9.00 - 12.00
Tors 12.00 - 16.00
Se også dsr.dk/bornholm

Hjemmesiden indeholder
individuelle kontaktoplysninger på kredsens
medarbejdere og for-
mandskab.

KREDS SJÆLLAND

Kredschef
Mads Hyltdgaard

Møllevej 15
4140 Borup
Telefon: 7021 1664
Fax: 7021 1665
www.dsr.dk/sjaelland
sjaelland@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Telefontid
Man, ons 9.00 - 14.00
Tirs, tors 13.00 - 16.00
Fre 9.00 - 13.00

Fremmøde
Man, tirs, ons 8.30 - 15.30
Tors 12.00 - 16.00
Fre 9.00 - 13.00

KREDS SYDDANMARK

Kredschef
Puk-Maria Holmgaard

Vejlevej 121, 2.
7000 Fredericia
Telefon: 7021 1668
www.dsr.dk/syddanmark
syddanmark@dsr.dk

Telefontider
Man, tirs, ons, fre
8.30 - 13.00
Tors 13.00 - 16.00

KREDS MIDTJYLLAND

Kredschef
Ann Dahy

Fælles postadresse
DSR, Kreds Midtjylland
Marienlystvej 14
8600 Silkeborg
Du er altid velkommen i
åbningstiden, men ring
og aftal tid.
Telefon: 4695 4600
www.dsr.dk/midtjylland
midtjylland@dsr.dk

Telefontider
Man, tirs, tors
10.00 - 15.00
Ons 13.00 - 15.00
Fre 10.00 - 12.30

Lokale kontorer
Stationsvej 8a
7500 Holstebro
Åbent efter forudgående
aftale.

EcoPark
Bautavej 1A
8210 Aarhus V
Åbent efter forudgående
aftale.

KREDS NORDJYLLAND

Kredschef
Iben Gravesen

Sofiendalsvej 3
9200 Aalborg SV
Telefon: 4695 4850
Fax: 9634 1426
www.dsr.dk/nordjylland
nordjylland@dsr.dk

Kontorets åbningstider
Man - ons 9.00 - 15.00
Tors 13.00 - 16.00
Fre 09.00 - 12.00

Sykepleier – ønsker du frihet og gode betingelser?

Vi har jobb til deg som er sykepleier eller spesialsykepleier i hele Norge. Hos oss får du fleksibilitet, og kan påvirke både hvor og når du vil jobbe.

Vi gir deg god lønn, og dekker din reise og bolig. Du vil følges opp av en sykepleier som ordner det praktiske. Vi er en trygg arbeidsgiver med spesialkompetanse på helsebemanning. Dedicare er Norges største bemanningsbyrå innen helse.

Kontakt oss for mer info!

www.dedicare.no/nurse
+47 74 80 40 70
nurse@dedicare.no

DEDICARE